

CONCILI ECUMÈNIC VATICÀ II
Lumen Gentium
Constitució dogmàtica sobre l'Església
21 de novembre de 1964

CAPÍTOL I. EL MISTERI DE L'ESGLÉSIA

CAPÍTOL II. EL POBLE DE DÉU

CAPÍTOL III. CONSTITUCIÓ JERÀRQUICA DE L'ESGLÉSIA I EN PARTICULAR L'EPISCOPAT

CAPÍTOL IV. ELS LAICS

CAPÍTOL V. VOCACIÓ UNIVERSAL A LA SANTEDAT EN L'ESGLÉSIA

CAPÍTOL VI. ELS RELIGIOSOS

CAPÍTOL VII. L'ASPECTE ESCATOLÒGIC DE L'ESGLÉSIA PEREGRINA I LA SEVA UNIÓ AMB L'ESGLÉSIA DEL CEL

CAPÍTOL VIII. LA BENAURADA VERGE MARIA, MARE DE DÉU EN EL MISTERI DE CRIST I DE L'ESGLÉSIA

CAPÍTOL I. EL MISTERI DE L'ESGLÉSIA

Introducció

1. Per tal com el Crist és la llum de les nacions, aquest Sant Concili, reunit sota l'acció de l'Esperit Sant, desitja vehementment il·luminar tots els homes amb la seva claror, que resplendeix sobre la faç de l'Església, anunciant la bona nova de l'Evangelí a tota la humanitat (cf. Mc 16,15). I com que l'Església és en Crist com un sagrament, és a dir, signe i instrument d'íntima unió amb Déu i d'unitat de tot el gènere humà, insistint en l'ensenyament dels concilis anteriors, vol declarar amb més exactitud als seus fidels i a tot el món la seva naturalesa i la seva missió universal. Les condicions del món actual encara fan més urgent aquest deure de l'Església, a fi que tots els homes, units avui més estretament amb tota mena de relacions socials, tècniques i culturals, aconseguixin també la plena unitat en el Crist.

Déu Pare vol salvar tothom

2. El Pare etern, per un libèrrim i profund designi de la seva saviesa i de la seva bondat, va crear l'univers; va decretar d'eleva els homes a la participació de la vida divina, i després que caigueren pel pecat d'Adam, no els va abandonar, sinó que sempre els ha socorregut perquè se salvin, en consideració del Crist redemptor, que és «la imatge del Déu invisible, engendrat abans de tota la creació» (Col 1,15). En efecte, tots els elegits, el Pare, «que els coneixia des de sempre, els ha destinat a ser imatge del seu Fill, que

així ha estat el primer d'una multitud de germans» (Rm 8,29). I va decidir aplegar els qui creuen en Crist, en l'Església santa, la qual, prefigurada ja des de l'origen del món, preparada admirablement en la història del poble d'Israel i en l'Antic Testament, constituïda finalment «als darrers temps», s'ha manifestat per l'efusió de l'Esperit i assolirà la plenitud gloriosa a la fi dels segles. Llavors, com llegim en els Sants Pares, tots els justos descendents d'Adam, «des del just Abel fins a l'últim elegit», seran reunits davant del Pare en una Església universal.

La missió i l'obra del Fill

3. Vingué, doncs, el Fill, enviat pel Pare, el qual ens va elegir en Ell abans de crear el món i ens va predestinar a ser fills adoptius, perquè volgué unir en Ell totes les coses (cf. Ef 1,4-5 i 10). Així, doncs, el Crist, bo i complint la voluntat del Pare, ens va revelar el seu misteri, va inaugurar aquí a la terra el regne del cel i va obrar la redempció amb la seva obediència. L'Església, el regne del Crist present ja en el misteri, creix visiblement en el món per la virtut de Déu. Aquest inici i aquesta expansió són significats per la sang i per l'aigua, que brollaren del costat obert de Jesús crucificat (cf. Jn 19,34) i havien estat anunciats per endavant amb aquestes paraules del Senyor al·lusives a la seva mort en creu: «I jo, quan seré enlairat damunt la terra, atrauré tothom cap a mi» (Jn 12,32). Cada vegada que se celebra sobre l'altar el sacrifici de la creu, pel qual el Crist, el nostre anyell pasqual, ha estat immolat (cf. 1Co 5,7), té lloc l'obra de la nostra redempció. Al mateix temps, el sagrament del pa eucarístic representa i fa la unitat dels fidels, que formen un sol cos en Crist (cf. 1Co 10,17). Tothom és cridat a aquesta unió amb el Crist, llum del món. D'Ell venim, per Ell vivim i cap a Ell anem.

L'Esperit santifica l'Església

4. Acomplerta l'obra que el Pare va encomanar al Fill aquí a la terra (cf. Jn 17,4), fou enviat l'Esperit Sant el dia de la Pentecosta perquè santifiqués incessantment l'Església i així els creients tinguessin accés al Pare per mitjà del Crist en un sol Esperit (cf. Ef 2,18). És Ell l'Esperit de la vida, la font d'aigua que brollarà fins a la vida eterna (cf. Jn 4,14; 7,38-39), pel qual el Pare vivifica els homes, morts pel pecat, fins que ressusciti en el Crist els seus cossos mortals (cf. Rm 8,10-11). L'Esperit habita en l'Església i en el cor dels fidels com en un temple (cf. 1Co 3,16; 6,19), hi prega i hi dona testimoniatge de l'adopció de fills de Déu per adopció (cf. Ga 4,6; Rm 8,15-16 i 26). Ell guia l'Església vers la veritat completa (cf. Jn 16,13), unifica en la comunió i el ministeri, i amb diversos dons jeràrquics i carismàtics instrueix i dirigeix, embellint-la amb els seus fruits (cf. Ef 4,11-12; 1Co 12,4; Gal 5,22). La rejuveneix amb la força de l'Evangeli, la renova constantment i la condueix a la unió consumada amb el seu Espòs. Perquè l'Esperit i l'Esposa diuen al Senyor Jesús: «Vine!» (cf. Ap 22,17). Així es manifesta tota l'Església com una multitud aplegada «conformement a la unitat del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant».

El Regne de Déu

5. El misteri de la santa Església es posa de manifest en la seva fundació, ja que el Senyor Jesús va fer néixer la seva Església predicant el missatge joiós, l'adveniment del Regne de Déu promès des de segles a les Escriptures: «S'ha complert el temps i el Regne de Déu és a prop» (Mc 1,15; cf. Mt 4,17). Aquest Regne clareja com una albada davant els homes per la paraula, les obres i la presència de Crist. La paraula del Senyor,

en efecte, és comparada a una llavor que hom sembra en un camp (cf. Mc 4,14): els qui l'escolten amb fe i entren a formar part del petit ramat del Crist (cf. Lc 12,32) han acollit el mateix Regne; després la llavor germina pel seu propi impuls i va creixent fins al temps de la sega (cf. Mc 4,26-29). També els miracles de Jesús demostren que el Regne ja ha arribat sobre la terra: «Ara bé, si jo trec els dimonis pel poder de Déu, és que ha arribat a vosaltres el Regne de Déu» (Lc 11,20; cf. Mt 12,28). Per damunt de tot, però, el Regne es manifesta en la mateixa persona de Crist, Fill de Déu i Fill de l'home, que ha vingut «a servir i a donar la seva vida com a rescate per tothom» (Mc 10,45). I quan, després d'haver sofert una mort de creu per als homes, Jesús va ressuscitar, aparegué com el Senyor, el Crist i el sacerdot constituït per sempre més (cf. Ac 2,36; He 5,6; 7,17-21), i abocà damunt els seus deixebles l'Esperit promès pel Pare (cf. Ac 2,33). Per això, l'Església, preparada pels dons del seu Fundador i guardant fidelment els seus manaments de caritat, humilitat i abnegació, rep la missió d'anunciar i d'establir enmig de totes les nacions el Regne de Crist i de Déu, i constitueix el germen i l'inici d'aquest regne. Mentrestant, ella, a mesura que va creixent a poc a poc, sospira per la consumació del Regne i espera i desitja amb totes les seves forces d'unir-se amb el seu Rei a la glòria.

Les diverses figures de l'Església

6. Així com a l'Antic Testament la revelació del Regne se'ns proposa tot sovint en figures, així també ara la naturalesa íntima de l'Església se'ns dóna a conèixer per mitjà de diferents imatges, preses ja de la vida pastoral o de l'agricultura, ja de l'art de la construcció, de la família o encara del matrimoni, i esbossades ja en els llibres dels profetes.

Així, l'Església és una pleta, la porta única i necessària de la qual és el Crist (cf. Jn 10,1-10). És també un ramat, del qual Déu mateix va predir que Ell seria el pastor (cf. Is 40,11; Ez 34,11 i seg.), i les ovelles, tot i ser conduïdes per pastors humans, són amb tot tretes cap a fora i pasturades constantment pel mateix Crist, el bon Pastor i el Majoral dels pastors (cf. Jn 10,11; 1Pe 5,4), que va donar la vida per les ovelles (cf. Jn 10,11-15).

L'Església és un conreu o camp de Déu (cf. 1Co 3,9), on creix l'antiga olivera, que té per arrel santa els patriarques, en la qual s'ha fet i es farà la reconciliació de jueus i pagans (cf. Rm 11,13-26). L'Església ha estat plantada pel Vinyater celestial com una vinya escollida (Mt 21,33-43, par.; cf. Is 5,1 i seg.). El cep veritable és el Crist, que dóna vida i fecunditat als sarments, és a dir, a nosaltres, que per mitjà de l'Església restem en ell, i sense Ell no podem fer res (cf. Jn 15,1-5).

L'Església també s'anomena la construcció de Déu (cf. 1Co 3,9). El mateix Senyor es va comparar a una pedra que els constructors rebutjaven, però que ha esdevingut la pedra principal (Mt 21,42 par.). Sobre d'aquest fonament s'ha bastit l'Església des dels apòstols (cf. 1Co 3,11) i d'ell rep estabilitat i cohesió. Aquest edifici és anomenat de diverses maneres: casa de Déu (cf. 1Tm 3,15), on habita la seva família; el lloc on Déu resideix, gràcies a l'Esperit (cf. Ef 2,19-22); el tabernacle on Déu habitarà amb els homes (cf. Ap 21,3), i sobretot el temple sant, el qual, representat pel santuari de pedra, és l'objecte de la lloança dels Sants Pares i és comparat justament per la litúrgia a la ciutat santa, la nova Jerusalem. De fet, nosaltres servim per edificar-la com si fóssim pedres vivents (cf. 1Pe 2,5). I Joan contempla aquesta ciutat santa com una terra nova, baixant del cel, venint de Déu, «abillada com una núvia que s'engalana per al seu espòs» (Ap 21,1-3).

L'Església, anomenada «Jerusalem celestial» i «mare nostra» (Ga 4,26; cf. Ap 12,17), és també descrita com l'esposa immaculada de l'Anyell immaculat (cf. Ap 19,7; 21,2 i 9; 22,17), esposa que Crist «ha estimat... i s'ha entregat a la mort per ella, a fi de santificar-la» (Ef 5,26), a la qual s'ha unit amb un pacte indissoluble i que incessantment «alimenta i vesteix» (Ef 5,29), que després d'haver-la purificada, l'ha volgut unida i sotmesa a ell en l'amor i en la fidelitat (cf. Ef 5,24), i que, en fi, ha saciat per sempre de gràcies celestials, perquè poguéssim comprendre l'amor de Déu i de Crist per nosaltres, un amor que sobrepassa tot coneixement (cf. Ef 3,19). Però mentre l'Església aconsegueix sobre aquesta terra el seu pelegrinatge lluny del Senyor (cf. 2Co 5,6), és com un exiliat, i cerca i pensa en les coses de dalt, on Crist seu a la dreta de Déu, on la vida de l'Església està amagada en Déu juntament amb el Crist, fins que amb el seu espòs apareixerà revestida de glòria (cf. Col 3,1-4).

L'Església, cos místic del Crist

7. El Fill de Déu, unint en si la naturalesa humana i venent la mort amb la seva mort i resurrecció, ha redimit l'home i l'ha transformat en una nova criatura (cf. Ga 6,15; 2Co 5,17). En efecte, comunicant el seu Esperit als seus germans, convocats de tots els pobles, constitueix amb ells el seu cos místic.

En aquest cos la vida del Crist es comunica als creients, els quals per mitjà dels sacraments s'uneixen d'una manera profunda i ben real al Crist sofrent i glorificat. Així el Baptisme ens configura al Crist: «Tots nosaltres hem estat batejats en un sol Esperit per a formar un sol cos» (1Co 12,13). Aquest ritu sagrat significa i realitza la unió amb la mort i resurrecció del Crist: «Pel baptisme hem mort i hem estat sepultats amb Ell» i «si nosaltres hem estat units per aquesta mort semblant a la seva, també nosaltres emprendrem una nova vida» (Rm 6, 4-5). En la fracció del pa eucarístic participem realment del Cos del Senyor i ens elevem així a una compenetració amb Ell i entre nosaltres mateixos. «El pa és un de sol, i per això nosaltres, ni que siguem molts, formem un sol cos, ja que tots participem d'aquest únic pa» (1Co 10,17). D'aquesta manera, tots nosaltres esdevenim membres d'aquell Cos (cf. 1Co 12,27), «i som membres els uns dels altres» (Rm 12,5).

I així com tots els membres del cos humà, encara que siguin molts, formen un sol cos, igualment passa amb els fidels en el Crist (cf. 1Co 12,12). També en la constitució del cos de Crist té lloc la diversitat de membres i de funcions. Un sol és l'Esperit que distribueix els seus diversos dons per al bé de l'Església, d'acord amb les seves pròpies riqueses i segons les necessitats de ministeris (cf. 1Co 12,1-11). Entre aquests dons excel·leix la gràcia dels apòstols, a l'autoritat dels quals el mateix Esperit subordina, fins i tot, els carismàtics (cf. 1Co 14). Aquest mateix Esperit, bo i unificant el cos per mitjà de si mateix i valent-se de la pròpia virtut i de l'íntima connexió dels membres, crea i urgeix l'amor entre els fidels. Per això, si un membre pateix cap molèstia, tots els membres pateixen amb ell; o si un membre és honorat, tots els membres se n'alegren igualment (cf. 1Co 12,26).

El Crist és el Cap d'aquest cos. Ell és la imatge del Déu invisible i en Ell han estat creades totes les coses. Ell és abans de totes les coses i totes subsisteixen en Ell. Ell és el cap del cos que és l'Església. Ell és el principi, engendrat d'entre els morts abans de tot altre, de manera que sigui en tot el primer (cf. Col 1,15-18). Amb la grandesa del seu poder senyoreja cel i terra, i amb la seva perfecció i operació supereminents omple tot el cos de les riqueses de la seva glòria (cf. Ef 1,18-23).

Cal que tots els membres prenguin una semblança amb Ell, fins que el Crist quedi format en ells (cf. Ga 4,19). Per això som empeltats en els misteris de la seva vida,

configurats a Ell, morts junt amb Ell, ressuscitats amb Ell, fins que regnem juntament amb Ell (cf. Fl 3,21; 2Tm 2,11; Ef 2,6; Col 2,12; etc.). Peregrinant encara aquí a la terra i seguint les seves petjades en el sofriment i en la persecució, compartim els seus dolors com el cos dels del Cap, patint amb Ell, per ser glorificats amb Ell (cf. Rm 8,17).

Gràcies a Ell, «tot el cos se sosté i es manté unit per mitjà de les juntures i els lligaments, i va creixent per obra de Déu» (Col 2,19). Ell reparteix constantment en el seu cos, és a dir, en l'Església, els dons dels serveis, amb els quals, per virtut d'Ell, ens ajudem els uns als altres en ordre a la salvació, per tal que, vivint segons la veritat, creixem per la caritat en tots sentits, units al qui és el nostre Cap (cf. Ef 4,11-16).

I a fi que ens renovem contínuament en Ell (cf. Ef 4,23), ens ha fet participar del seu Esperit, el qual, essent un mateix en el Cap i en els membres, dóna vida, unitat i moviment a tot el cos, fins al punt que els Sants Pares comparen la seva funció amb la que realitza el principi vital, o ànima, en el cos humà.

El Crist estima l'Església com a esposa seva, model com és de l'home que estima la seva dona com el seu propi cos (cf. Ef 5,25-28), i l'Església, al seu torn, està subjecta al seu Cap (ib. 23-24). I com que «en Ell resideix corporalment tota la plenitud de la divinitat» (Col 2,9), omple amb els seus dons divins l'Església, que és el seu cos i la seva plenitud (cf. Ef 1,22-23), perquè ella s'engrandeixi i atenyi la plenitud de Déu (cf. Ef 3,19).

L'Església, visible i espiritual alhora

8. El Crist, Mitjancer únic, ha constituït i sustenta constantment la seva santa Església aquí a la terra, aquesta comunitat de fe, d'esperança i d'amor, com un organisme visible, per mitjà del qual comunica a tothom la veritat i la gràcia. Ara bé, la societat dotada d'òrgans jeràrquics i el cos místic del Crist, l'assemblea visible i la comunitat espiritual, l'Església de la terra i l'Església proveïda de béns celestials, no s'han de considerar com dues coses distintes, sinó que formen una sola realitat complexa, feta d'un element humà i d'un altre de diví. D'aquí ve que una profunda analogia el fa semblant al misteri del Verb encarnat. Perquè, així com la naturalesa assumida serveix al Verb diví com d'òrgan viu de salvació, unit indissolublement a Ell, d'una manera semblant l'organisme social de l'Església serveix a l'Esperit del Crist, que el vivifica, per al creixement del cos (cf. Ef 4,16).

Aquesta és l'única Església del Crist, que en el Símbol professem que és una, santa, catòlica i apostòlica, la mateixa que el nostre Salvador, un cop ressuscitat, va deixar en mans de Pere perquè la pasturés (Jn 21,17) i va encomanar a ell i als apòstols de difondre i governar (cf. Mt 28,18, etc.), la mateixa que va erigir per sempre més com a «columna que sosté la veritat» (1Tm 3,15). Aquesta Església, constituïda i ordenada en aquest món com una societat, perdura en l'Església catòlica, governada pel successor de Pere i pels bisbes en comunió amb ell, encara que es trobin fora del seu clos molts elements de santificació i de veritat que, com a dons peculiars de l'Església del Crist, empenyen devers la unitat catòlica.

Així com el Crist, però, va dur a terme l'obra de la redempció enmig de la pobresa i de la persecució, així l'Església és invitada a seguir aquest mateix camí per tal de comunicar als homes els fruits de la salvació. Jesucrist, «que era de condició divina, es va fer no res: prengué la condició d'esclau» (Fl 2,6) i «essent ric, es va fer pobre» per nosaltres (2Co 8,9). L'Església, semblantment, malgrat que necessiti de recursos humans per acomplir la seva missió, no està constituïda amb vista a buscar la glòria d'aquest món, sinó amb vista a predicar, amb el seu exemple, la humilitat i l'abnegació. El Crist fou enviat pel Pare «a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la

llibertat» (Lc 4,18), «a buscar i salvar allò que s'havia perdut» (Lc 19,10). L'Església, igualment, cobreix amb afecte tots els afligits per la feblesa humana, més encara, sap reconèixer en els pobres i en els qui sofreixen la imatge del seu fundador pobre i sofrent, s'esforça a trobar remei a la seva pobresa i intenta servir en ells el Crist. Mentre que el Crist, però, «sant i innocent, sense taca» (He 7,26), no conegué mai el pecat (2Co 5,21), sinó que va venir a expiar tan sols els pecats del poble (cf. He 2,17), l'Església, que enclou en el seu propi si els pecadors, santa, doncs, i alhora necessitada sempre de purificació, va en busca contínua de penitència i de renovació.

L'Església «avança, peregrinant enmig de les persecucions del món i els consols de Déu», anunciant la creu i la mort del Senyor, fins que ell vingui (cf. 1Co 11,26). Però es reforça amb la potència del Senyor ressuscitat, per vèncer amb paciència i amor les seves pròpies penes i dificultats, tant internes com externes, i poder descobrir fidelment davant el món el misteri, de moment en la penombra, del Crist, fins que a la fi es presentarà plenament lluminosa.

CAPÍTOL II. EL POBLE DE DÉU

La nova aliança i el nou poble

9. En tot temps i a tot arreu és agradable a Déu qualsevol que li és fidel i practica la justícia (cf. Ac 10,35). Déu, però, ha volgut santificar i salvar els homes no separadament, sense cap connexió els uns amb els altres, sinó que els ha constituït en un poble que el reconegués de veritat i el servís santament. Per això escollí la comunitat d'Israel com a poble seu, amb el qual va fer una aliança, i el va instruir de mica en mica bo i revelant-se Ell mateix i els plans del seu amor a través de la seva història i santificant-lo per a Ell. Tanmateix tot això s'esdevingué en preparació i figura d'aquella nova i perfecta aliança, que s'havia de concloure en el Crist, i d'una més plena revelació feta pel mateix Verb de Déu fet home. «Vénen dies, ho dic jo, el Senyor, que pactaré una aliança nova amb el casal d'Israel i amb el casal de Judà... Posaré la meva llei en el seu interior, l'escriuré en el seu cor. Llavors jo seré el seu Déu i ells seran el meu poble... perquè des del més petit fins al més gran, tots em coneixeran» (Jr 31,31 i 34). El Crist va instituir aquesta nova aliança, això és el nou testament segellat amb la seva sang (cf. 1Co 11,25), invitant una multitud d'entre els jueus i els pagans a formar una unitat no pas segons la carn sinó en l'Esperit, i a ser el nou Poble de Déu. Perquè els qui creuen en el Crist, renascuts no pas d'un germen corruptible sinó incorruptible per la paraula del Déu vivent (cf. 1Pe 1,23), no pas de la carn sinó de l'aigua i l'Esperit Sant (cf. Jn 3,5-6), venen a formar un «llinatge escollit, casa reial, comunitat sacerdotal, nació santa, poble que Déu s'ha reservat, que en altre temps no era cap poble, i ara és el Poble de Déu» (cf. 1Pe 2,9-10).

Aquest poble messiànic té per cap el Crist, el qual fou «entregat a la mort per perdonar-nos els pecats i ressuscitat per fer-nos justos» (Rm 4,25) i que ara, després que s'ha guanyat un nom que està per damunt de tot altre nom, regna gloriosament al cel. Té per distintiu la dignitat i la llibertat dels fills de Déu, al cor dels quals fa estada com en un temple l'Esperit Sant. Té per llei el nou manament d'estimar tal com el mateix Crist ens va estimar (cf. Jn 13,34). En fi, té per objectiu el Regne de Déu, començat per Déu mateix aquí a la terra, però que s'ha d'estendre més i més, fins que sigui consumat també per Ell a la fi dels temps, quan el Crist, que és la nostra vida, es manifesti (cf. Col 3,4) i l'univers «serà alliberat de l'esclavatge de la corrupció i obtindrà la llibertat i la glòria dels fills de Déu» (Rm 8,21). Així, doncs, aquest poble messiànic, malgrat que de moment no agafi tots els homes i que sovint sembli un petit ramat, en realitat és el

germen més fort d'unitat, d'esperança i de salvació per a tot el gènere humà. Constituït pel Crist amb vista a una comunió de vida, d'amor i de veritat, és també emprat per Ell com un instrument de redempció universal i enviat a tot el món com a llum del món i sal de la terra (cf. Mt 5,13-16).

Doncs bé, així com l'Israel segons la carn, que peregrinava pel desert, ja és anomenat Església de Déu (2 Esd 13,1; cf. Nm 20,6; Dt 23,1 i seg.), així el nou Israel que tot fent camí aquí baix a la terra avança vers la ciutat futura i definitiva (cf. He 13,14) s'anomena també Església del Crist (cf. Mt 16,18), donat que Ell la va adquirir amb la seva sang (cf. Ac 20,28), la va omplir del seu Esperit i la va proveir de mitjans adients per a la unió visible i social. És Déu qui ha convocat aquest aplec dels qui considerem amb fe que Jesús és autor de la salvació i principi d'unitat i de pau, i l'ha constituït Església, a fi que sigui per a tots i cada un el sagrament visible d'aquesta unitat salvífica. Cridada a estendre's a tot el món, entra a formar part de la història humana, mentre alhora transcendeix els temps i les fronteres humanes. Caminant a través de perills i tribulacions, l'Església se sent confortada pel poder de la gràcia de Déu que el Senyor li va prometre, perquè en la feblesa humana no decaigui de la fidelitat perfecta, sinó que resti l'esposa digna del seu Senyor i no deixi de renovar-se a si mateixa sota l'impuls de l'Esperit Sant, fins que per la creu arribi a la llum que no coneix la posta.

El sacerdocí comú

10. El Crist Senyor, Pontífex triat d'entre els homes (cf. He 5,1-5), ha fet del nou poble un reialme i un sacerdocí per a Déu Pare (cf. Ap 1,6; 5,9-10). Efectivament, els batejats són consagrats fins al punt d'esdevenir una casa espiritual i un sacerdocí sant per la nova naixença i la unció de l'Esperit Sant, per tal que, en tota acció de l'home cristià, ofereixin sacrificis espirituals i proclamïn les meravelles d'Aquell que els ha cridat de les tenebres a la seva llum admirable (cf. 1Pe 2,4-10). Que tots els deixebles del Crist, doncs, bo i perseverant en l'oració i lloant Déu (cf. Ac 2,42-47), s'ofereixin ells mateixos com a víctimes vivents, santes, agradables a Déu (cf. Rm 12,1), que arreu del món donin testimoni del Crist i també donin raó, als qui la demanin, de la seva esperança en la vida eterna (cf. 1 Pe 3,15).

Aquest sacerdocí comú dels fidels i el sacerdocí ministerial o jeràrquic, per bé que es diferenciïn essencialment i només en el grau, s'ordenen l'un a l'altre, ja que tots dos participen, cadascun a la seva manera, de l'únic sacerdocí del Crist. El sacerdocí ministerial, amb els seus poders, forma i regeix el poble sacerdotal, celebra el sacrifici eucarístic personificant Jesucrist i l'ofereix a Déu en nom de tot el poble; i els fidels participen en l'ofertament de l'Eucaristia en virtut del seu sacerdocí reial, que també exerceixen en rebre els sagraments, en la pregària i l'acció de gràcies, amb el testimoniatge de la seva vida, amb l'abnegació i amb un amor eficaç.

L'exercici del sacerdocí comú en els sagraments

11. La comunitat sacerdotal posa en pràctica el seu caràcter sagrat i orgànic per mitjà dels sagraments i de les virtuts. Incorporats a l'Església pel baptisme, els creients queden delegats pel caràcter al culte de la religió cristiana, i, regenerats com a fills de Déu, tenen el deure de professar davant els homes la fe que han rebut de Déu per mitjà de l'Església. Pel sagrament de la confirmació es vinculen més perfectament a l'Església, s'enriqueixen amb una fortalesa especial de l'Esperit Sant, i així s'obliguen amb un compromís més gran a difondre i a defensar la fe amb la paraula i les obres com a veritables testimonis del Crist. Participant en el sacrifici eucarístic, font i cim de tota

la vida cristiana, ofereixen a Déu la Victima divina i ells mateixos amb ella; i així, tant per l'oblació com per la sagrada comunió, tots fan el seu propi paper en l'acció litúrgica, no confusament, sinó cadascú segons el propi rang. I un cop nodrits amb el Cos del Crist a l'assemblea sagrada, demostren d'una manera palpable la unitat del Poble de Déu, unitat aptament significada i meravellosament produïda per aquest sacrament augustíssim.

Els qui s'acosten al sacrament de la penitència obtenen de la misericòrdia de Déu el perdó de l'ofensa que li han fet i al mateix temps es reconcilien amb l'Església per la ferida que li han causat en pecar; alhora aquesta Església els ajuda a convertir-se amb l'amor, l'exemple i les pregàries. Amb la sagrada unció dels malalts i l'oració dels preveres tota l'Església encomana els malalts al Senyor sofrent i glorificat, perquè els alleugi i els salvi (cf. Jm 5,14-16); més encara, els exhorta a associar-se lliurement a la passió i mort del Crist (cf. Rm 8,17; Col 1,24; 2Tm 2,11-12; 1Pe 4,13) perquè així contribueixin al bé del Poble de Déu. I aquells fidels que es distingeixen per l'Ordre sagrat per ser pastors de l'Església amb la paraula i amb la gràcia de Déu, són instituïts en nom de Jesucrist. Finalment, els esposos cristians, en virtut del sacrament del matrimoni, pel qual signifiquen i participen en el misteri de la unitat i de l'amor fecund entre el Crist i l'Església (cf. Ef 5,32), s'ajuden l'un a l'altre a santificar-se en la vida conjugal i en la procreació i educació dels fills, i, per tant, tenen en el seu rang i estat de vida la seva pròpia gràcia en el Poble de Déu (cf. 1Co 7,7). D'aquesta unió conjugal en prové la família, a dintre de la qual neixen els nous ciutadans de la societat humana, els quals per la gràcia de l'Esperit Sant passen a ser, pel baptisme, fills de Déu, a fi de perpetuar el Poble de Déu a través dels segles. En aquesta mena d'Església domèstica cal que els pares siguin per als fills els primers predicadors de la fe, amb l'exemple i la paraula, i fomentin la vocació pròpia de cada un, amb una cura especial a la vocació sagrada.

Emparats amb tants i tants grans mitjans de salvació, tots els cristians, de qualsevol estat i condició, són cridats pel Senyor, cadascun en el propi camí, a aquella perfecció de santedat amb què el mateix Pare és perfecte.

El sentit de la fe i els carismes en el poble cristià

12. El Poble sant de Déu participa també del do profètic del Crist, difonent el seu testimoniatge vivent per mitjà, sobretot, d'una vida de fe i d'amor i oferint a Déu un sacrifici de lloança, fruit dels llavis que proclamen el seu Nom (cf. He 13,15). La comunitat dels creients, que han rebut la unció de part del Sant (cf. 1Jn 2,20 i 27), no es pot equivocar en la seva creença, i posa de manifest aquesta seva propietat peculiar mitjançant el sentiment sobrenatural de la fe de tot el poble, quan «des dels bisbes fins als últims fidels laics» demostra el seu acord universal en les coses de la fe i dels costums. Perquè amb aquest sentit de la fe que l'Esperit de la veritat promou i manté, el Poble de Déu, sota el guiatge del sagrat magisteri, seguint el qual no accepta pas una paraula humana sinó realment la paraula de Déu (cf. 1Te 2,13), s'adhereix indefectiblement a la fe que ha estat donada als sants una vegada per sempre (cf. Jud 3), la penetra més profundament amb rectitud de judici i l'aplica més integralment a les coses de la vida.

A part d'això, el mateix Esperit Sant no solament es val dels sacraments i ministeris per santificar, dirigir i ornar de virtuts el poble de Déu, sinó que, distribuint els seus dons a cadascú, un per un, tal com Ell vol (1Co 12,11), distribueix entre els fidels de qualsevol estament les gràcies, fins i tot especials, amb les quals els fa aptes i promptes per a la renovació i una major edificació de l'Església, segons allò: «Les manifestacions de

l'Esperit que rep cadascú són en bé de tots» (1Co 12,7). Aquests carismes, tant els més singulars com encara els més senzills i comuns, pel fet de ser molt útils i conformes a les necessitats de l'Església, s'han de rebre amb agraïment i consol. Els dons extraordinaris, però, no s'han de demanar temeràriament, com tampoc no s'han d'esperar presumptuosament els fruits de les obres apostòliques; sinó que el judici sobre la seva autenticitat i sobre la seva recta aplicació pertany a les autoritats de l'Església, a les quals pertoca com a obligació particular de no ofegar l'Esperit, sinó d'examinar-ho tot i conservar el que és bo (cf. 1Te 5,12 i 12-21).

La universalitat o catolicitat de l'únic Poble de Déu

13. Al nou Poble de Déu tothom hi és cridat. Per això, aquest poble, restant un i únic, s'ha d'estendre a tot el món i per a tots els segles perquè es compleixi la voluntat de Déu, que al començament va crear la naturalesa humana única i després determinà de reunir en una unitat els seus fills dispersos (cf. Jn 11,52). I Déu envià el seu Fill, fent-lo hereu de l'univers (cf. He 1,2), perquè fos Mestre, Rei i Sacerdot de tothom, Cap del nou poble universal dels fills de Déu. I encara per aquest fi, Déu envià l'Esperit del seu Fill, que és Senyor i infon la vida, el qual és per a tota l'Església i per a tots els fidels el principi de la cohesió i de la unitat en l'ensenyament dels apòstols i en la comunió fraterna, en la partició del pa i en les pregàries (cf. Ac 2,42).

Així, doncs, és a totes les nacions de la terra que es troba l'únic Poble de Déu, ja que de totes les nacions pren els ciutadans, que formen un Regne no pas terrenal, sinó espiritual. Efectivament, cada un dels creients escampats pel món està en comunió amb els altres en el Sant Esperit, i així «el qui resideix a Roma sap que els indis són membres seus». Però, com que el Regne del Crist no és d'aquest món (cf. Jn 18,36), se segueix que l'Església o Poble de Déu, en formar aquest Reialme, no sostreu res al bé temporal de cada poble, ben al contrari, fomenta i assumeix en tant que són bons, els valors, riqueses i costums dels pobles, i, assumint-los, els purifica, els reforça i els eleva, perquè sap molt bé que han de treballar plegats amb aquell Rei al qual han estat donades per herència les nacions (cf. Sl 2,8) i a la ciutat del qual presenten ofrenes (cf. Sl 71,10; Is 60,1-4-7; Ap 21,24). Aquest caràcter d'universalitat que tant distingeix el Poble de Déu és un do del mateix Senyor. Aquest do fa que l'Església catòlica tendeixi eficaçment i constantment a unificar tota la humanitat amb tots els seus valors sota el Crist com a Cap, en la unitat del seu Esperit.

En virtut d'aquesta catolicitat cada una de les parts aporta els propis béns a les altres parts i a tota l'Església, de tal manera que tant el tot com cada una de les parts es beneficien d'aquesta mútua comunicació de tots i d'aquest esforç comú a la plenitud dins la unitat. Per això el Poble de Déu no sols està format de diversos pobles sinó que ell mateix consta de diferents elements. En efecte, entre els seus membres es dona una diversitat, segons els oficis (alguns exerceixen el sagrat ministeri en bé dels seus germans), segons la condició i enfocament de vida (molts d'altres, dins l'estat religiós, estimulen amb el seu exemple els germans caminant cap a la santedat per un camí més difícil). A part d'això, dins la comunió eclesial, existeixen legítimament les esglésies particulars que frueixen de tradicions pròpies, restant intacta la primacia de la Càtedra de Pere, la qual presideix tota l'assemblea de la caritat, defensa les legítimes varietats i al mateix temps vetlla perquè aquestes particularitats, ben lluny de perjudicar la unitat, l'afavoreixin. Finalment, encara, entre les diverses parts de l'Església hi ha els vincles d'íntima comunió quant als béns espirituals, els obrers apostòlics i les ajudes materials, ja que els membres del Poble de Déu són cridats a compartir els béns i també a les esglésies particulars s'apliquen les paraules de l'apòstol: «Poseu-vos els uns al servei

dels altres, cadascú segons els dons que ha rebut, com a bons administradors de la múltiple i variada gràcia de Déu» (1Pe 4,10).

Tots els homes són doncs cridats a aquesta catòlica unitat del poble de Déu, que prefigura i promou la pau universal; a aquesta unitat en diverses maneres pertanyen o són ordenats els fidels catòlics, els altres creients en Crist i, en fi, tots els homes sense excepció, que la gràcia de Déu crida a la salvació.

Els fidels catòlics

14. El Sant Concili es dirigeix principalment als fidels catòlics. I ensenya, recolzant-se en la Sagrada Escriptura i en la Tradició, que aquesta Església en marxa és necessària per a la salvació, ja que solament el Crist és el Mitjancer i el camí de salvament, aquest Crist que se'ns fa present en el seu Cos, que és l'Església. Ell, doncs, en inculcar amb paraules ben clares la necessitat de la fe i del baptisme (cf. Mc 16,16; Jn 3,5), va confirmar al mateix temps la necessitat de l'Església, en la qual entren els homes pel baptisme com per la porta. Per aquesta raó no es podrien salvar aquells homes que, sabent que l'Església catòlica va ser fundada per Déu per mitjà de Jesucrist com a necessària, tanmateix no volguessin entrar-hi o no volguessin restar-hi.

S'incorporen completament a la societat de l'Església aquells qui, havent rebut l'Esperit del Crist, n'accepten íntegrament l'organització i tots els mitjans de salvació de què és dipositària; aquells qui, formant part del seu organisme visible, pels vincles establerts per la professió de la fe, pels sacraments i pel règim i comunió eclesials, estan adherits al Crist, que la regeix per mitjà del Summe Pontífex i dels bisbes. Però no se salva aquell qui, tot i estar incorporat a l'Església, no persevera en l'amor i, per tant, és a dintre de l'Església «amb el cos», però no «amb el cor». Que recordin, doncs, tots els fidels de l'Església que la seva excelsa condició han d'atribuir-la no pas als seus propis mereixements, sinó a una gràcia especial del Crist, i que, si no hi corresponen amb el pensament, la paraula i els fets, lluny de salvar-se, seran jutjats amb més severitat.

Els catecúmens que, moguts per l'Esperit Sant, manifesten el seu voler explícit de ser incorporats a l'Església, per aquest mateix desig ja hi estan units, i la mare Església els abraça ja com a seus amb afecte i sol·licitud.

Els lligams de l'Església amb els cristians no catòlics

15. L'Església se sent unida per moltes raons amb aquells qui, pel fet de ser batejats, s'honoren amb el nom de cristians, però no professen íntegrament la fe o no guarden la unitat de comunió sota el successor de Pere. Són molts, en efecte, els qui veneren la Sagrada Escriptura tenint-la per norma de fe i de vida, manifesten un zel religiós sincer, creuen amorosament en Déu Pare totpoderós i en el Fill de Déu, el Crist Salvador, tenen el caràcter baptismal que els lliga al Crist i àdhuc reconeixen i reben en les seves pròpies esglésies o comunitats eclesials altres sacraments. Molts d'ells tenen també episcopat, celebren la Sagrada Eucaristia i fomenten la devoció envers la Mare de Déu. Cal afegir la comunió de pregàries i d'altres béns espirituals; més encara, una veritable unió en l'Esperit Sant, vist que amb la seva força santificadora obra també en ells per mitjà de dons i de gràcies i omple alguns d'ells de la fortalesa del martiri. D'aquesta manera l'Esperit promou en tots els deixebles del Crist el desig i l'acció perquè tots s'uneixin en pau en un sol ramat sota un sol Pastor, tal com el Crist va deixar expressat. Per aconseguir-ho, la Mare Església no para de pregar, d'esperar i de treballar, i exhorta els seus fills a purificar-se i renovar-se perquè el senyal del Crist resplendeixi amb més claredat sobre la faç de l'Església.

Els no-cristians

16. Finalment, els qui encara no han rebut l'Evangelí guarden relació amb el Poble de Déu per diferents motius. En primer lloc, és clar, hi ha el poble amb qui es van fer els pactes i les promeses, i del qual va néixer el Crist segons la carn (cf. Rm 9,4-5): poble estimadíssim per mor dels pares conformement a l'elecció, ja que els dons i la crida de Déu són irrevocables (cf. Rm 11,28-29). Però el pla de salvació agafa també aquells qui reconeixen el Creador, entre els quals hi ha els musulmans, els quals professen la fe d'Abraham i adoren juntament amb nosaltres un sol Déu, únic, misericordiós, que ha de judicar els homes el darrer dia. I ells qui, enmig d'ombres i imatges, cerquen el Déu desconegut no n'estan lluny, Ell que a tots dóna vida, alè i tota cosa (cf. Ac 17,25-28) i, Salvador com és, vol que tots els homes se salvin (cf. 1Tm 2,4). Perquè els qui desconeixen sense culpa l'Evangelí del Crist i la seva Església, però busquen Déu amb sinceritat de cor i s'esforcen sota l'influx de la gràcia a complir amb obres la seva voluntat, coneguda pel dictamen de la consciència, poden aconseguir la salvació eterna. La Providència no nega els auxilis necessaris per a la salvació als qui sense culpa seva no han arribat encara a un clar coneixement de Déu i s'esforcen a portar una vida recta, sense que els manqui la divina gràcia. I tot allò que es troba en ells de bo i de veritable, l'Església s'ho estima com una preparació a l'Evangelí i uns dons d'Aquell que il·lumina tot home perquè finalment obtingui la vida. Però els homes, enganyats pel Maligne, més sovint s'han perdut en les seves fantasies, i han baratat la veritat de Déu per la mentida, servint la criatura més que no pas el Creador (cf. Rm 1,21 i 25) o vivint sense Déu i morint en aquest món, exposats a la més gran desesperació. Per això l'Església, recordant-se del manament del Senyor que va dir: «Aneu per tot el món i anuncieu la bona nova de l'evangelí a tota la humanitat» (Mc 16,15), té un gran interès a fomentar les missions per tal de promoure la glòria de Déu i la salvació de tots aquests homes.

L'aspecte missioner de l'Església

17. Com el Pare havia enviat el Fill, així el Fill va enviar els apòstols (cf. Jn 20,21), tot dient-los: «Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant i ensenyant-los a guardar tot allò que us he manat. Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món» (Mt 28,18-20). Aquest manament solemne del Crist d'anunciar la veritat salvadora, l'Església l'ha rebut dels apòstols perquè el dugui a terme fins als extrems de la terra (cf. Ac 1,8). D'aquí que es fa seus aquells mots de l'apòstol: «Ai de mi si no anunciés l'Evangelí!» (1Co 9,16), i, en conseqüència, no para mai d'enviar predicadors fins que les noves esglésies quedin plenament constituïdes i continuïn, elles també, l'obra evangelitzadora. És que l'empeny l'Esperit Sant a cooperar perquè sigui dut a cap el pla de Déu, que ha posat el Crist com a principi de salvació per a tot el món. Predicant l'Evangelí, l'Església convida els oients a la fe i a la confessió de la fe, els disposa per al baptisme, els deslliura de la servitud de l'error i els incorpora al Crist, perquè per l'amor vagin creixent en Ell fins a la seva plenitud. Gràcies al seu esforç, aconsegueix que tot allò de bo que es troba dipositat al cor i a la ment dels homes o bé als propis ritus i a les cultures dels pobles no solament no desaparegui, sinó que es millori, s'elevi i es perfeccioni per a la glòria de Déu, la confusió del dimoni i la felicitat de l'home. És a cada un dels deixebles del Crist que incumbeix el deure de propagar la fe segons les seves possibilitats. I si tothom pot batejar els qui creuen, només el sacerdot té el poder

de completar amb el sacrifici eucarístic l'edificació del Cos, complint les paraules de Déu dites pel profeta: «De llevant fins a ponent tots els pobles reconeixeran que el meu nom és gran, i per tot arreu m'oferiran un sacrifici i una oblació pures» (Ml 1,11). D'aquesta manera, doncs, l'Església prega i alhora treballa perquè la plenitud de tot el món passi a formar part del Poble de Déu, que és el Cos del Crist i el Temple de l'Esperit Sant, i perquè en unió amb Jesucrist, Cap de tots, es doni al Creador i Pare de l'univers tot honor i tota glòria.

CAPÍTOL III. CONSTITUCIÓ JERÀRQUICA DE L'ESGLÉSIA I EN PARTICULAR L'EPISCOPAT

Introducció

18. El Crist Senyor, amb vista al govern i l'increment continu del Poble de Déu, va instituir en la seva Església diferents ministeris ordenats al bé de tot el Cos. I així els ministres, dotats de poder sagrat, estan al servei dels seus germans, a fi que tots els qui formen part del Poble de Déu i frueixen, per tant, de l'autèntica dignitat cristiana tendeixin lliurement i ordenadament a un mateix fi i així arribin plegats a la salvació.

Aquest Sant Concili, seguint les petjades del Concili Vaticà I, també ensenya i declara que Jesucrist, l'etern Pastor, va edificar la santa Església i va enviar els apòstols tal com Ell mateix havia estat enviat pel Pare (cf. Jn 20,21); i volgué que els successors d'aquests, això és, els bisbes, fossin fins a la fi del món els pastors dins l'Església. I perquè l'Episcopat mateix fos un i indivís, va posar sant Pere al davant dels altres apòstols i va encarnar en ell el principi perpetu i el fonament visible de la unitat de fe i de comunió. El Sant Concili torna a proposar aquesta doctrina de la institució, perpetuïtat, força i raó de ser de la sagrada Primacia del Romà Pontífex i del seu Magisteri infal·lible, com a objecte ferm de fe a tots els creients, i, continuant en la mateixa línia, decideix professar i declarar davant de tothom la doctrina sobre els bisbes, successors dels apòstols, que junt amb el successor de Pere, Vicari del Crist i Cap visible de tota l'Església, regeixen la casa del Déu vivent.

La institució dels dotze apòstols

19. El Senyor Jesús, després d'haver fet oració al Pare, va cridar els qui va voler i anaren cap a ell; en va designar dotze perquè estiguessin amb ell i per enviar-los a predicar el Regne de Déu (cf. Mc 3,13-19 i Mt 10,1-42), i els va constituir apòstols (cf. Lc 6,13) a manera de col·legi o grup permanent, al davant del qual va posar Pere, triat d'entre ells mateixos (cf. Jn 21, 15-17). Els va enviar als fills d'Israel primer, i a totes les nacions (cf. Rm 1,16), perquè amb la potestat que els donava fessin deixebles seus tots els pobles, els santifiquessin i els governessin (cf. Mt 28,16-20; Mc 16,15; Lc 24,45-48; Jn 20,21-23), i d'aquesta manera propaguessin l'Església i, servint-la sota la direcció del Senyor, la pasturessin dia rere dia fins a la fi del món (cf. Mt 28,20). Van ser confirmats plenament en aquesta missió el dia de la Pentecosta (cf. Ac 2,1-26) tal com el Senyor els havia promès: «Quan l'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força que us farà testimonis meus a Jerusalem, a tot Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra» (Ac 1,8). Els apòstols, doncs, predicant arreu l'Evangelí (cf. Mc 16,20), que els oients accepten per influx de l'Esperit Sant, apleguen l'Església universal que el Senyor va fundar sobre els apòstols i va edificar sobre sant Pere que, n'era el cap, amb el mateix Crist Jesús com a pedra angular (cf. Ap 21,14; Mt 16,18; Ef 2,20).

Els bisbes, successors dels apòstols

20. Aquesta missió divina confiada pel Crist als apòstols ha de durar fins a la fi del món (cf. Mt 28,20), perquè l'Evangelí que ells han de transmetre és per a l'Església el seu principi vital al llarg dels temps. És per això que els apòstols, en aquesta societat jeràrquicament organitzada, van tenir cura d'instituir successors.

En efecte, no solament es procuraren diferents col·laboradors, sinó que, perquè la missió que els havia estat encomanada tingués continuïtat després de la seva mort, com qui fa un testament van donar als seus col·laboradors immediats l'encàrrec d'acabar i consolidar l'obra que ells havien començat, encomanant-los d'atendre tot el ramat enmig del qual l'Esperit Sant els havia posat per tal de pasturar l'Església de Déu (cf. Ac 20,28). Establiren, doncs, aquests col·laboradors i els van donar l'ordre que en endavant, quan es morissin, d'altres homes de fiar s'encarreguessin del seu ministeri. Entre aquests diferents ministeris que des dels primers temps s'exerceixen a l'Església, segons el testimoni de la tradició, ocupa el primer lloc l'ofici d'aquells qui, constituïts en l'episcopat per una successió que arrenca des del començament, són els descendents o hereus dels apòstols. Així, segons testifica sant Ireneu, és per mitjà d'aquells que els apòstols establiren com a bisbes i successors seus fins a nosaltres que es manifesta i conserva en tot el món la tradició apostòlica. Així, doncs, els bisbes heretaren el servei de la comunitat, junt amb els preveres i diaques com a ajudants, i presidiren en lloc de Déu el ramat, del qual són els pastors com a mestres de doctrina, sacerdots del culte sagrat i rectors d'una comunitat. I de la mateixa manera que perdura l'ofici que el Senyor va donar a Pere en persona, el primer dels apòstols, manant que es transmetés als seus successors, perdura també l'ofici dels apòstols de regir l'Església, ofici que d'una manera ininterrompuda ha de ser exercit pel sagrat ordre episcopal. Per això, el Concili ensenya que per institució divina els bisbes van succeir en el lloc dels apòstols, com a pastors de l'Església, i que qui els escolta, escolta el Crist, i qui no en fa cas, no fa cas del Crist i d'Aquell que l'envià (cf. Lc 10,16).

El sagrament de l'Episcopat

21. Per tant, en la persona dels bisbes, assistits pels preveres, es fa present enmig dels creients el Senyor Jesucrist, Pontífex Suprem. Perquè, assegut a la dreta de Déu Pare, no s'aparta de l'estament dels seus pontífexs, sinó que, en primer lloc, valent-se del seu servei eximi predica la paraula de Déu a tots els pobles i administra incessantment als fidels els sagraments de la fe; per mitjà de llur ofici de progenitors (cf. 1Co 4,15) incorpora amb la regeneració divina membres nous al seu Cos, i mitjançant llur saviesa i prudència dirigeix i encamina el poble de la Nova Aliança en el seu pelegrinatge cap a la felicitat eterna. Aquests pastors, elegits per pasturar el ramat del Senyor, són els servents del Crist i els administradors dels misteris de Déu (cf. 1Co 4,1); a ells ha estat encomanat de proclamar l'Evangelí de la gràcia de Déu (cf. Rm 15,16; Ac 20,24) i de ser ministres de l'Esperit i de la justícia salvadora (cf. 2Co 3,8-9).

Per complir uns ministeris tan importants, els apòstols van ser omplerts pel Crist d'una especial efusió de l'Esperit Sant que va baixar damunt d'ells (cf. Ac 1,8; 2,4; Jn 20, 22, 23), i ells, al seu torn, mitjançant la imposició de les mans, la van passar als seus col·laboradors com un do de l'Esperit (cf. 1Tm 4,14; 2Tm 1,6-7), do que ha arribat fins a nosaltres a través de la consagració episcopal. Per tant, el Sant Concili ensenya que amb la consagració episcopal es confereix la plenitud del sagrament de l'Ordre, una plenitud que tant la tradició litúrgica de l'Església com la veu dels Sants Pares anomenen clarament sacerdocí suprem i cim del ministeri sagrat. Ara bé, la consagració

episcopal, amb el poder de santificar, dona també els poders d'ensenyar i de governar, els quals, però, per llur naturalesa, no es poden exercir si no és en comunió jeràrquica amb el Cap i els membres del Col·legi. Efectivament, segons la tradició, manifestada sobretot en els ritus litúrgics i en la pràctica de l'Església, tant de l'Orient com de l'Occident, és ben clar que amb la imposició de mans i amb les paraules de la consagració es confereix de tal manera la gràcia de l'Esperit Sant i de tal manera s'imprimeix el caràcter sagrat, que els bisbes, d'una manera eminent i visible, ocupen el lloc del mateix Crist Mestre, Pastor i Pontífex, i actuen com si fos Ell mateix. Correspon als bisbes d'introduir nous elegits en el cos episcopal per mitjà del sagrament de l'Ordre.

El Col·legi Episcopal i el seu cap

22. Així com, per disposició del Senyor, sant Pere i els altres apòstols formen un sol Col·legi apostòlic, de manera semblant el Romà Pontífex, successor de Pere, i els bisbes, successors dels apòstols, estan units entre ells. Ja una molt antiga disciplina, conforme a la qual els bisbes d'arreu del món mantenien la comunió entre ells i amb el bisbe de Roma en el vincle de la unitat, de l'amor i de la pau, com també els concilis reunits per resoldre en comú totes les coses de més envergadura, confrontant cada parer amb el parer de molts, són un indicatiu del caràcter i l'aspecte col·legial de l'ordre episcopal, i el confirmen clarament els concilis ecumènics celebrats al llarg dels segles. Un altre senyal d'això és el costum, que ja ve d'antic, de cridar diferents bisbes a prendre part en el ritu d'elevat un nou electe al ministeri del summe sacerdoti. Un és constituït membre del Cos episcopal en virtut de la consagració episcopal i per la comunió jeràrquica amb el Cap i els membres del Col·legi.

El Col·legi o cos episcopal, però, no té autoritat si no s'hi considera inclòs, en qualitat de cap, el Romà Pontífex, successor de Pere, quedant així intacte el poder primacial d'aquest sobre tots els altres, tant pastors com fidels. Perquè el Romà Pontífex en virtut del seu càrrec, que és el de vicari del Crist i de Pastor de tota l'Església, té sobre aquesta una plena, suprema i universal potestat, que pot exercir sempre lliurement. Quant a l'ordre dels bisbes, que succeeix el Col·legi Apostòlic en el magisteri i el règim pastoral i en el qual perdura sense interrupció el cos apostòlic, juntament amb el seu Cap i el Romà Pontífex i mai sense ell, també és subjecte de potestat suprema i plena sobre tota l'Església, encara que aquesta potestat només pot exercir amb el consentiment del Romà Pontífex. El Senyor va posar Simó tot sol com a roca i guardador de les claus de l'Església (cf. Mt 16,18-19), i el va constituir Pastor de tot el seu ramat (cf. Jn 21,15 i seg.), però l'ofici que va donar a Pere de lligar i deslligar (Mt 16,19) consta que el va donar també al Col·legi Apostòlic unit amb el seu Cap (Mt 18,18; 28, 16-20). Aquest Col·legi, en tant que està compost de molts, expressa la veritat i la universalitat del Poble de Déu; en tant, però, que està agrupat sota un sol cap, representa la unitat del ramat del Crist. En aquest Col·legi, els bisbes, tot servant fidelment la primacia i la presidència del seu Cap, exerceixen la seva pròpia potestat en bé dels seus fidels, més encara, de tota l'Església, mentre l'Esperit Sant enforteix contínuament la seva estructura orgànica i la seva concòrdia. La potestat suprema que aquest Col·legi posseeix sobre l'Església universal és exercida d'una manera solemne en el Concili Ecumènic. No es pot donar mai un Concili Ecumènic que no sigui confirmat o almenys acceptat com a tal pel Successor de Pere; i el Romà Pontífex té la prerrogativa de convocar aquests concilis, de presidir-los i d'aprovar-los. Aquesta mateixa potestat col·legial la poden exercir junt amb el Papa els bisbes escampats pertot arreu del món, sempre que el Cap del Col·legi els cridi a una acció col·legial, o almenys aprovi o

accepti lliurement la seva acció unida, talment que esdevingui un veritable acte col·legial.

Les relacions dels bisbes en el Col·legi

23. La unió col·legial es manifesta també en les mútues relacions de cada un dels bisbes amb les Esglésies particulars i amb l'Església universal. El Romà Pontífex és, com a successor de Pere, el principi perpetu i el fonament visible de la unitat, tant dels bisbes com de la multitud dels fidels. Així mateix, cada un dels bisbes és el principi i el fonament visible de la unitat en la seva Església particular, formada a imatge de l'Església universal: en totes elles es troba i per totes elles existeix l'Església catòlica, una i única. Aquesta és la causa per la qual cada bisbe representa la seva pròpia Església i tots plegats amb el Papa tota l'Església en el vincle de la pau, de l'amor i de la unitat.

Cada un dels bisbes que van al davant de les esglésies particulars exerceix la seva acció pastoral sobre la porció del Poble de Déu que se li ha encomanat, no sobre les altres esglésies ni sobre l'Església universal. Però com a membres del Col·legi Episcopal i legítims successors dels apòstols, tots cal que tinguin aquella sol·licitud per tota l'Església que exigeixen la institució i el precepte del Crist, una sol·licitud que, encara que no s'exerceixi per un acte de jurisdicció, contribueix en gran manera al desenvolupament de l'Església universal. Tots els bisbes, en efecte, han de promoure i de salvaguardar la unitat de la fe i la disciplina comuna de tota l'Església, instruir els fidels en l'amor de tot el Cos Místic del Crist, principalment dels membres pobres, malalts i que sofreixen persecució per causa de la justícia (cf. Mt 5,10); en fi, promoure totes les activitats que són comunes a tota l'Església, amb vista principalment a l'increment de la fe i a la plena irradiació de la llum de la veritat a tots els homes. A part d'això, és cosa sabuda que governant bé les pròpies esglésies com a porcions de l'Església universal, els bisbes contribueixen eficaçment al bé de tot el Cos Místic, que és també el cos de les esglésies.

L'interès d'anunciar l'Evangelí a tota la terra correspon al cos dels pastors; a tots ells en pes els va donar Crist el manament, imposant-los un deure comú, tal com deia el papa Celestí als Pares del Concili d'Efes. En conseqüència, tots els bisbes, fins allà on els ho permet l'exercici del seu propi ofici, estan obligats a col·laborar entre ells i amb el successor de Pere, al qual ha estat encomanada molt particularment la gran tasca de difondre el nom cristià. I així cal que amb totes les seves forces ofereixin a les missions no tan sols de treballadors per a la sega sinó també ajuts espirituals i materials, tant ells personalment com estimulant la fervorosa col·laboració dels fidels. Que els bisbes, en fi, dins aquesta societat universal de l'amor i seguint l'exemple venerable de l'antiguitat, prestin de bon grat una ajuda fraternal a les altres esglésies, sobretot a les veïnes i més pobres.

La divina Providència ha fet que algunes esglésies fundades pels apòstols i els seus successors en diverses regions s'apleguessin, en el transcurs del temps, en grups orgànicament units que, salvada la unitat de la fe i l'única constitució divina de l'Església universal, frueixen d'una disciplina pròpia, d'una litúrgia pròpia i d'un patrimoni teològic i espiritual propi. Algunes d'elles, assenyaladament les antigues esglésies patriarcals, com si fossin mares en la fe, en van engendrar d'altres, i han quedat unides fins als nostres dies amb els més estrets lligams d'afecte en la vida sacramental i en el respecte mutu de deures i drets. Aquesta varietat d'esglésies locals convergint en la unitat demostra de la manera més palesa la catolicitat indivisible de l'Església. De manera semblant, les conferències episcopals poden avui fer una feina

múltiple i fecunda per tal que el sentiment col·legial es tradueixi en aplicacions concretes.

El ministeri episcopal

24. Els bisbes, com a successors dels apòstols, reben del Senyor, a qui s'ha donat tot poder, al cel i a la terra, la missió d'ensenyar tots els pobles i de predicar el missatge joios a tota criatura, a fi que tots els homes assoleixin la salvació per mitjà de la fe, del baptisme i del compliment dels preceptes (cf. Mt 28,18; Mc 16,15-16; Ac 26,17 i seg.). Perquè poguessin complir aquesta missió, el Crist Senyor prometé l'Esperit Sant als apòstols i els l'envià del cel el dia de la Pentecosta, fent així que amb la força de l'Esperit li fossin testimonis d'un cap a l'altre de la terra davant dels gentils, dels pobles i dels reis (cf. Ac 1,8; 2,1 i seg.; 9,15). Aquest encàrrec que el Senyor va fer als pastors del seu poble és un veritable servei que la Sagrada Escriptura anomena ben significativament «diaconia», és a dir, ministeri (cf. Ac 1,7 i 25; 21,19; Rm 11,13; 1Tm 1,12).

La missió canònica dels bisbes pot fer-se de conformitat amb els costums legítims que no hagin estat revocats per la potestat suprema i universal de l'Església, o bé ajustant-se a les lleis promulgades o reconegudes per la mateixa autoritat, o bé, encara, directament pel mateix successor de Pere, contra la voluntat del qual, o si ell nega la comunió apostòlica, cap bisbe no pot ser elevat a tal ofici.

El magisteri dels bisbes

25. Entre les funcions principals dels bisbes excel·leix la de predicar l'Evangelí. Els bisbes són els proclamadors de la fe, que guanyen nous deixebles per al Crist, i els mestres autèntics, això és, investits de l'autoritat del Crist, que prediquen al poble que els ha estat encomanat la fe que han de creure i aplicar a la vida, la il·lustren amb la llum de l'Esperit Sant, extraient del tresor de la Revelació coses noves i velles (cf. Mt 13,52), la fan fructificar i bandegen sol·lícitament els errors que amenacen el seu ramat (cf. 2Tm 4,14). Els bisbes, quan ensenyen en comunió amb el Romà Pontífex, han de ser venerats per tothom com a testimonis de la veritat divina i catòlica, i els fidels cal que acullin el parer del seu bisbe en coses de fe i de costums quan ha estat manifestat en nom del Crist, i que se li adhereixin amb religiosa submissió d'esperit. Aquesta religiosa submissió de la voluntat i de l'enteniment cal prestar-la d'una manera especial a l'autèntic magisteri del Romà Pontífex fins quan no parla «ex cathedra», de tal manera que hom reconegui amb reverència el seu magisteri suprem i s'adhereixi sincerament al parer expressat per ell, segons la ment o la voluntat que ell mateix hagi manifestat i que es pot veure principalment, ja sigui per l'índole dels documents, ja sigui per la freqüència amb què propaga una doctrina, ja sigui encara per les fórmules emprades.

Encara que cada bisbe no posseeixi la prerrogativa de la infal·libilitat, quan (fins i tot en cas de ser dispersos pel món, però mantenint el vincle de comunió entre ells i amb el successor de Pere), ensenyant de manera autèntica coses de fe i de costums, coincideixen a proposar com a autèntica i definitiva una sentència, ensenyen infal·liblement la doctrina del Crist. Això encara es veu més clarament quan, reunits en Concili Ecumènic, són per a tota l'Església els mestres i jutges en la fe i la moral, i cal adherir-se amb submissió a les seves definicions de fe.

Aquesta infal·libilitat de què el Diví Redemptor ha volgut que fos revestida la seva Església en definir doctrines de fe o de conducta s'estén, ni més ni menys, fins allà on arriba el dipòsit de la Revelació divina, confiat perquè sigui guardat santament i exposat

fidelment. Per raó del seu ofici, gaudeix d'aquesta infal·libilitat el Romà Pontífex, Cap del Col·legi Episcopal, sempre que proclama com a definitiva una doctrina de fe o de moral, en qualitat de pastor i mestre suprem de tots els cristians, els seus germans, els quals ha de confirmar en la seva fe (cf. Lc 22,32). Això fa que es pugui dir amb tota raó que les seves definicions són irreformables per si mateixes i no pas a causa del consentiment de l'Església, ja que han estat publicades sota l'assistència de l'Esperit Sant promesa a ell en la persona de sant Pere, i per tant no necessiten de cap aprovació d'altri ni admeten cap apel·lació a un altre tribunal. En aquest cas, el Romà Pontífex no formula una sentència com a persona privada, sinó que, en qualitat de doctor suprem de l'Església universal sobre el qual reposa d'una manera singular el carisma de la infal·libilitat de la mateixa Església, exposa i defensa la doctrina de la fe catòlica. La infal·libilitat promesa a l'Església resideix també en el Cos episcopal quan exerceix el suprem magisteri juntament amb el successor de Pere. I no pot faltar mai, a aquestes definicions, l'assentiment de l'Església, a causa de l'acció del mateix Esperit Sant per la qual tot el ramat de Crist es manté i progressa en la unitat de la fe.

Ara bé, quan el Romà Pontífex i el Cos Episcopal unit amb ell defineixen una doctrina, la formulen d'acord amb la mateixa Revelació, a la qual cal que tots s'atenguin i ajustin; escrita o transmesa per la successió legítima dels bisbes i en primer lloc per la cura del mateix Romà, aquesta Revelació ens arriba íntegra i, gràcies a la llum de l'Esperit de la veritat, és mantinguda i explicada dins l'Església amb una santa fidelitat. Perquè sigui estudiada com cal i exposada convenientment, el Romà Pontífex i els bisbes es valen dels mitjans adequats sense estalviar cap esforç tal com ho requereix el seu càrrec i la importància de l'assumpte, i no accepten una nova revelació pública que formés part del dipòsit de la fe divina.

El ministeri episcopal de santificació

26. El bisbe, posseïdor de la plenitud del sagrament de l'Ordre, és «l'administrador de la gràcia del suprem sacerdoci», sobretot en l'Eucaristia, que distribueix ell mateix o per mitjà d'altri i que fa viure i créixer contínuament l'Església. Aquesta Església del Crist es troba veritablement present en tots els legítims agrupaments locals de fidels, agrupaments que, units als seus pastors, reben, ells també, el nom d'esglésies en el Nou Testament. Radicades al seu propi lloc, aquestes Esglésies són efectivament el nou Poble cridat per Déu, «amb dons de l'Esperit Sant i amb plena eficàcia» (cf. 1Te 1,5). Enmig d'elles els creients es reuneixen per a la predicació de l'Evangeli del Crist i hom celebra el misteri del Sopar del Senyor, «a fi que amb la menja i la sang del cos del Senyor, quedi unida tota la fraternitat». A l'altar de qualsevol comunitat, sota el ministeri sagrat del bisbe, es fa palès el signe d'aquell amor i «d'aquella unitat del Cos místic sense la qual no hi pot haver salvació». En aquestes comunitats, per més que tot sovint siguin petites i pobres o bé visquin en la dispersió, el Crist hi és present, i amb el seu poder dóna unitat a l'Església, una, santa, catòlica i apostòlica. «La participació del cos i la sang del Crist, en efecte, no fa sinó transformar-nos en allò que rebem.»

Ara bé, tota legítima celebració de l'Eucaristia és dirigida pel bisbe, a qui s'ha confiat l'ofici d'oferir a la divina Majestat el culte de la religió cristiana i d'administrar-la conforme als preceptes del Senyor i les lleis de l'Església, l'aplicació de les quals a la seva diòcesi ell mateix fixarà segons el seu propi criteri. Així, els bisbes, pregant pel seu poble i treballant, escampen de moltes maneres i abundantment la infinita santedat del Crist. Mitjançant el ministeri de la paraula comuniquen el poder de Déu per a salvar els qui creuen (cf. Rm 1,16), i mitjançant els sagraments, la distribució regular i fructuosa dels quals ells ordenen amb la seva autoritat, santifiquen els fidels. Ells regulen

l'administració del baptisme, per mitjà del qual es concedeix de participar del sacerdoci reial del Crist. Ells són els ministres nats de la confirmació, els conferidors de les sagrades ordres i els moderadors de la disciplina penitencial; també exhorten i instrueixen sol·lícitament el seu poble perquè amb fe i reverència prengui la part que li toca en la litúrgia i principalment en el sant sacrifici de la Missa. Ells finalment han d'edificar amb l'exemple de la seva vida aquells als quals dirigeixen, guardant de tot mal la seva conducta i transformant-la fins allà on puguin en bé, perquè amb l'ajuda de Déu arribin a la vida eterna, juntament amb el ramat que els ha estat confiat.

El ministeri episcopal de governar

27. Els bisbes regeixen com a vicaris i legats del Crist les esglésies particulars que els han estat encomanades, amb consells, exhortacions i exemples i també amb autoritat i potestat sagrada, que fan servir només, és clar, per a fer créixer el seu ramat en la veritat i en la santedat, recordant-se que el qui és més gran cal que es faci com el més petit, i el senyor com el criat (cf. Lc 22,26-27). Aquesta potestat de què personalment estan revestits en nom del Crist és pròpia, ordinària i immediata, malgrat que el seu exercici es reguli en darrer terme per l'autoritat suprema de l'Església i pugui restar circumscrit dins de certs límits amb vista a la utilitat de l'Església o dels fidels. En virtut d'aquesta potestat, els bisbes tenen el dret sagrat i l'obligació davant de Déu de legislar damunt dels seus súbdits, de jutjar-los i de regular tot allò que concerneix el culte i l'organització de l'apostolat.

A ells se'ls confia plenament l'ofici pastoral, és a dir, la cura habitual i quotidiana de les seves ovelles, i no han de ser tinguts com a vicaris del Romà Pontífex, perquè tenen una potestat que els és pròpia i són considerats amb tota veritat els caps dels pobles que regeixen. Així, doncs, la seva potestat no és esborrada per la potestat suprema i universal, ans al contrari, en queda afirmada, enfortida i salvaguardada, per tal com l'Esperit Sant manté indefectiblement la forma de govern que el Crist Senyor va instituir en la seva Església.

Que el bisbe, enviat pel Pare de família per a governar la seva família, tingui davant dels ulls l'exemple del Bon Pastor que va venir no pas a ser servit sinó a servir (cf. Mt 20,28; Mc 10,45) i a donar la seva vida per les ovelles (cf. Jn 10,11). Pres d'entre els homes i envoltat de feblesa, és capaç de ser indulgent amb els qui pequen per ignorància i els que s'esgarrien (cf. He 5,1-2). Que no es negui a escoltar els seus súbdits, aquests súbdits que ell agombola com a veritables fills i que estimula a col·laborar animosament amb ell. Sabedor que ha de donar compte a Déu de les seves ànimes (cf. He 13,17), que amb l'oració, la predicació i totes les obres de caritat demostrï que té cura no solament d'ells sinó també d'aquells que no pertanyen encara a l'únic ramat, que també ha de tenir per encomanats davant de Déu. I com que es deu a tots igual que l'apòstol Pau, que estigui disposat a evangelitzar tothom (cf. Rm 1,14-15) i animi els seus fidels al treball apostòlic i missioner. Els fidels, per la seva banda, han d'estar units al bisbe com l'Església ho està a Jesucrist i com Jesucrist ho està al Pare, a fi que totes les coses s'harmonitzin mitjançant la unitat i siguin fecundes a glòria de Déu (cf. 2Co 4,15).

Els preveres i la seva relació amb Crist, els bisbes, el presbiteri i el poble cristià

28. El Crist, que el Pare va consagrar i va enviar al món (Jn 10,36), ha fet participants de la seva consagració i de la seva missió els bisbes per mitjà dels apòstols als quals succeeixen. Els apòstols transmeteren legítimament l'ofici del seu ministeri en diferent grau a diferents individus dins l'Església. Així, el ministeri eclesiàstic d'institució

divina s'exerceix a diversos nivells per aquells que ja d'antic s'anomenen bisbes, preveres, diaques. Els preveres, encara que no tinguin el cimall del pontificat i depenguin dels bisbes en l'exercici de la seva potestat, comparteixen amb ells l'honor del sacerdoci i, en virtut del sagrament de l'Ordre, són consagrats a imatge del Crist, sacerdot suprem i etern (He 5,1-10; 7, 24; 9,11-28), per a predicar l'Evangelí i pasturar els fidels i per a celebrar el culte diví, com a veritables sacerdots de la Nova Aliança. Participant de l'ofici de l'únic Mitjancer Jesucrist en el seu grau del seu ministeri (1Tm 2,5), anuncien la paraula divina a tothom. Però el seu exercici sagrat l'exerceixen per damunt de tot en el culte eucarístic o assemblea, on, representant la persona del Crist i proclamant el seu Misteri, ajunten els precés dels fidels amb el sacrifici del seu cap i representen i apliquen en el sacrifici de la Missa, fins que torni el Senyor (cf. 1Co 11,26), l'únic sacrifici de la Nova Aliança, és a dir, del Crist oferint-se a si mateix al Pare una vegada per sempre com a víctima immaculada (cf. He 9,14 i 28). De cara als fidels penitents o malalts, el gran ministeri dels preveres és el de la conciliació i de l'alleujament. Presenten, a més, a Déu Pare les necessitats i les súpliques dels fidels (cf. He 5,1-4). Exercint en la mesura de la seva autoritat l'ofici del Crist, Pastor i Cap, reuneixen la família de Déu com una fraternitat amb una ànima comuna, i, per mitjà del Crist i en l'Esperit Sant, la condueixen a Déu Pare. Enmig del ramat l'adoren en esperit i en veritat (cf. Jn 4,24). I treballen en la paraula i en la doctrina (cf. 1Tm 5,17), creient el que llegeixen i mediten en la llei del Senyor, ensenyant el que creuen, practicant el que ensenyen.

Els preveres, cridats a servir el Poble de Déu com a col·laboradors providents del cos episcopal i ajuts i òrgans seus, formen amb el seu bisbe un sol presbiteri, dedicat evidentment a tasques diverses. En cada un dels agrupaments locals de fidels representen el bisbe, amb qui estan confiadament i generosament units, i comparteixen els seus neguits pastorals que apliquen al seu treball de cada dia. Ells, sota l'autoritat del bisbe, santifiquen i regeixen la porció del ramat del Senyor que els ha estat confiada, fan visible en cada lloc l'Església universal i contribueixen moltíssim a edificar tot el Cos de Jesucrist (cf. Ef 4,12). Atents sempre al bé dels fills de Déu, han de procurar de cooperar en el treball pastoral de tota la diòcesi i àdhuc de tota l'Església. Per raó d'aquesta participació en el sacerdoci i en la missió, els preveres han de reconèixer el bisbe com el seu veritable pare i obeir-lo amb reverència. El bisbe, per la seva banda, ha de considerar els sacerdots, cooperadors seus, tal com el Crist anomena els seus deixebles, no ja servents, sinó amics (cf. Jn 15,15). Així, doncs, tots els sacerdots, tant diocesans com religiosos, estan units al Cos Episcopal en virtut de l'Ordre i del ministeri i serveixen al bé de tota l'Església segons la vocació i la gràcia de cada un.

En virtut de la seva comuna ordenació sagrada i de la seva comuna missió, tots els preveres es troben lligats entre ells en una íntima fraternitat, la qual és de desitjar que es manifesti amb una lliure i espontània ajuda mútua, tant espiritual com material, tant pastoral com personal, amb reunions i amb la comunió de vida, de treball i d'amor.

I com a pares en el Crist, han de tenir cura dels fidels, que han engendrat espiritualment pel baptisme i la doctrina (cf. 1Co 4,15; 1Pe 23). Fent-se models del ramat (1Pe 5,3), han de presidir i servir la seva comunitat local, de manera que aquesta mereixi de ser anomenada amb aquell nom que és exclusiu de tot el Poble de Déu, que és el d'Església de Déu (cf. 1Co 1,2; 2Co 1,1, i sovint). Han de tenir present que amb la seva conducta de cada dia i amb la seva sol·licitud han de mostrar a fidels i a infidels, a catòlics i a no catòlics, la veritable cara del seu ministeri sacerdotal i pastoral, i han de donar davant de tothom el testimoniatge de la veritat i de la vida, i buscar, com a bons pastors (cf. Lc 15,4-7), també aquells que, batejats en l'Església catòlica, han deixat la pràctica dels sagraments o, més encara, la fe.

Com que avui la humanitat tendeix cada cop més a la unitat civil, econòmica i social, també és més necessari que els sacerdots, unint els seus esforços i neguits sota el guiatge del bisbe i del Summe Pontífex, superin tota mena de dispersió per tal que tota la humanitat pervingui a la unitat de la família de Déu.

Els diaques

29. En el grau inferior de la jerarquia hi ha els diaques, que reben la imposició de mans no pas amb vista al sacerdoci sinó amb vista al ministeri. En efecte, enfortits per la gràcia sacramental i en comunió amb el bisbe i el seu presbiteri, serveixen el Poble de Déu en el ministeri de la litúrgia, de la paraula i de la caritat. Pertoca al diaca, seguint les determinacions de l'autoritat competent, administrar solemnement el baptisme, de conservar i distribuir l'Eucaristia, assistir i beneir els matrimonis en nom de l'Església, portar el Viàtic als moribunds, llegir la Sagrada Escriptura als fidels, instruir i exhortar el poble, presidir el culte i l'oració dels fidels, administrar els sacramentals, presidir el ritu dels funerals i de la sepultura. Dedicats als oficis de caritat i administració, els diaques cal que es recordin de la recomanació de sant Policarp: «Que siguin misericordiosos, diligents i es comportin conforme a la veritat del Senyor, que es va fer servidor de tots».

I com que en la disciplina ara vigent a l'Església llatina aquestes funcions tan necessàries per a la vida de l'Església són molt difícils d'assegurar en moltes regions, en endavant es podrà restaurar el diaconat com a grau independent i estable de la jerarquia. Correspon, però, a les diverses conferències episcopals competents decidir amb l'aprovació del Summe Pontífex, el temps i el lloc en què serà oportú de restablir aquests diaques per a la cura d'ànimes. Amb el consentiment del Romà Pontífex, aquest diaconat es podrà conferir a homes d'edat ja madura, casats i tot, i a joves idonis; per als quals, però, ha de seguir vigent la llei del celibat.

CAPÍTOL IV. ELS LAICS

Introducció

30. Un cop declarades les funcions de la jerarquia, el sant Concili té el gust d'ocupar-se de l'estat d'aquells cristians que s'anomenen laics. Tot el que s'ha dit del Poble de Déu va dirigit als laics igual que als religiosos i clergues. Això no obstant, als laics, homes i dones, per raó de la seva condició i de la seva missió, els afecten d'una manera particular algunes qüestions, els fonaments de les quals, donades les especials circumstàncies del nostre temps, cal exposar amb més detall. Els pastors sagrats saben prou bé com contribueixen els laics al bé de tota l'Església. I no ignoren que ells, els pastors, no han estat instituïts pel Crist perquè assumeixin tots sols tota la missió salvífica de l'Església envers el món, sinó que la seva elevada funció és pasturar de tal manera els fidels i reconèixer talment els seus serveis i carismes, que tots a la seva manera col·laborin a l'obra comuna. Cal, efectivament, que tots, «mantenint-nos en la veritat i en l'amor, creixerem en tot fins que arribem a Crist, que és el cap. Per ell, tot el cos es manté unit harmoniosament gràcies a tota mena de juntures que el sostenen; així, d'acord amb l'energia distribuïda segons la mesura de cada membre, tot el cos va creixent i edificant en l'amor» (Ef. 4,15-16).

Què s'entén per laics

31. Amb el nom de laics s'entenen aquí tots els cristians llevat dels que tenen un Ordre sagrat o són membres d'un estat religiós reconegut per l'Església, és a dir, els cristians que pel fet d'estar incorporats al Crist pel baptisme, constituïts en Poble de Déu i fets participants a la seva manera de la funció sacerdotal, profètica i reial del Crist, exerceixen, en la mesura que els pertoca, la missió de tot el poble cristià a l'Església i al món.

El caràcter secular és propi i peculiar dels laics; diferentment dels membres d'un ordre sagrat que, tot i poder tractar algunes vegades assumptes seculars, ni que siguin exercint una professió secular, estan ordenats principalment i directament al sagrat ministeri per raó de la seva vocació particular; diferentment, encara més, dels religiosos, els quals pel seu estat afirmen i proclamen ben clarament que el món no pot ser transfigurat i ofert a Déu sense l'esperit de les benaventurances. Pertoca als laics, per pròpia vocació, de buscar el Regne de Déu, a través de la gerència de les coses temporals que han d'ordenar cap a Déu. Viuen al segle, és a dir, en totes i cada una de les professions i activitats i en les condicions ordinàries de la vida familiar i social, amb les quals la seva existència està com entreteixida. Allí Déu els crida a complir la seva pròpia comesa, a fi que, guiats per l'Esperit de l'Evangelí, ajudin com un llevat de dins estant a la santificació del món, i d'aquesta manera, resplendint abans de tot pel testimoniatge de la seva vida, fe, esperança i amor, revelin el Crist als altres homes. Pertoca, doncs, a ells molt especialment d'il·luminar i organitzar de tal manera totes les realitats temporals en què es troben com barrejats, que neixin i evolucionin sempre segons l'esperit del Crist i esdevinguin lloança del Creador i del Redemptor.

La dignitat dels laics com a membres del Poble de Déu

32. La santa Església, per institució divina, està ordenada i es regeix amb una varietat meravellosa. «Perquè, així com en un sol cos tenim molts membres, i no tots tenen la mateixa funció, també nosaltres tots plegats som un sol cos en el Crist, i cada un en particular som membres els uns dels altres» (Rm 12,4-5). Un de sol és, doncs, el Poble de Déu elegit: «un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme» (Ef 4,5). Comuna és la dignitat dels membres per la seva regeneració en el Crist, comuna la gràcia de fills adoptius, comuna la vocació a la perfecció; una mateixa salvació, una mateixa esperança, un mateix indivisible amor. No es dona cap desigualtat davant el Crist o en l'Església, ni per raó de raça o de nacionalitat, ni per raó de condició social o de sexe, puix que «no hi ha jueu ni grec, no hi ha esclau ni lliure, no hi ha home ni dona: tots sou un sol en el Crist Jesús» (Ga 3,28; cf. Col 3,11).

En conseqüència, encara que no tothom dins l'Església vagi per un mateix camí, tothom, però, és cridat a la santedat i ha rebut la mateixa fe a causa de la justícia de Déu (cf. 2Pe 1,1). I si bé alguns per voluntat del Crist són constituïts de cara als altres com a doctors, dispensadors dels misteris i pastors, malgrat això es dona una veritable igualtat entre tots pel que fa a la dignitat i a l'acció, comunes a tots els fidels, tocant l'edificació del Cos del Crist. Car la distinció que el Senyor ha posat entre els ministres sagrats i la resta del Poble de Déu enclou la unió, ja que els Pastors i els altres fidels estan lligats entre ells per una necessitat recíproca. Que els Pastors de l'Església, seguint l'exemple del Senyor es posin al servei els uns dels altres i al dels restants fidels, i aquests, al seu torn, aportin la col·laboració coratjosa de la seva ajuda als pastors i doctors. D'aquesta manera, en la varietat tots donaran testimoniatge de la unitat admirable en què viu el Cos de Crist, perquè la mateixa diversitat de gràcies, serveis i funcions aplega en un sol organisme els fills de Déu, per tal com «tot això es fa per obra de l'únic i mateix Esperit» (1Co 12,11).

Així, doncs, els laics de la mateixa manera que per la bondat de Déu tenen per germà el Crist, el qual «malgrat de ser el Senyor de tots» vingué no pas a ser servit, sinó a servir (cf. Mt. 20, 28), així també tenen per germans aquells qui, constituïts en el sagrat ministeri i ensenyant, santificant i governant amb l'autoritat del Crist, de tal manera regeixen la família de Déu, que resti complert per tothom el nou manament de l'amor. Sobre això diu molt bellament sant Agustí: «Quan m'esbalaeixo de pensar allò que sóc per a vosaltres, em consolo de pensar allò que sóc junt amb vosaltres, perquè per a vosaltres sóc el bisbe, i ensems amb vosaltres sóc un cristià. Aquell és el nom del càrrec, aquest el de la gràcia; aquell el del perill, aquest el de la salvació.»

La vida sobrenatural i apostòlica dels laics

33. Els laics, congregats en Poble de Déu i constituïts en un sol Cos del Crist sota un sol cap, són cridats, siguin quins siguin, en qualitat de membres vius, a contribuir a la creixença de l'Església i en la seva contínua santificació amb tota l'energia que han rebut per benefici del Creador i gràcia del Redemptor.

L'apostolat dels laics és una participació de la mateixa missió salvífica de l'Església, i a aquest apostolat tothom hi és cridat pel mateix Senyor en virtut del baptisme i de la confirmació. És amb els sagraments, però, amb la sagrada Eucaristia principalment, que es comunica i es nodreix aquell amor envers Déu i els homes que és l'ànima de tot apostolat. Doncs, bé, els laics són cridats d'una manera especial a fer que l'Església sigui present i activa en aquells llocs i circumstàncies on ella no pot esdevenir la sal de la terra si no és a través d'ells. Així doncs, tot laic, per raó dels mateixos dons que li han estat conferits, és un testimoni i un instrument viu, tot alhora, de la missió de la mateixa Església «segons la mesura que el Crist ha fet gratuïtament» (Ef 4,7).

Ultra aquest apostolat que afecta tots els cristians absolutament, els laics, de més a més, poden ser cridats de distintes maneres a una col·laboració més directa amb l'apostolat de la jerarquia, per l'estil d'aquells homes i dones que ajudaven l'apòstol Pau en l'Evangeli, treballant molt en el Senyor (cf. Fl 4,3; Rm 16,3 i seg.). A part d'això, són aptes perquè la jerarquia els confïi l'exercici de certs càrrecs eclesiàstics ordenats a un bé espiritual.

Així, doncs, pertoca a tots els laics de col·laborar en la gran empresa que el pla diví de salvació es reveli més i més a tots els homes de tots els temps i de totes les terres. Que tinguin, doncs, el camí obert pertot arreu, perquè segons les seves forces i les necessitats dels temps, participin també ells, activament, en l'obra salvadora de l'Església.

La participació dels laics en el sacerdoci universal i en el culte

34. El Crist Jesús, suprem i eternal Sacerdot, com que vol continuar el seu testimoniatge i el seu servei per mitjà també dels laics, els vivifica amb el seu esperit i els empeny sense parar vers tota obra bona i perfecta.

Perquè, aquells qui associa íntimament a la seva vida i a la seva missió, els fa participants fins del seu ofici sacerdotal en ordre a exercir un culte espiritual, perquè Déu sigui glorificat i els homes se salvin. Per això, els laics, com escau a uns homes consagrats al Crist i unguits per l'Esperit Sant, són cridats i instruïts d'una manera admirable perquè es produeixin sempre en ells els més abundants fruits de l'Esperit. Efectivament, totes les seves obres, pregàries i plans apostòlics, la vida conjugal i de família, el treball quotidià, el repàs de l'esperit i del cos, si es realitza en l'Esperit, àdhuc les molèsties de la vida si se suporten amb paciència, esdevenen sacrificis espirituals agradables a Déu per Jesucrist (cf. 1Pe 2,5), que ells piadosament ofereixen

al Pare en la celebració de l'Eucaristia juntament amb l'ofrena del cos del Senyor. Semblantment, en tant que adoradors que obren arreu d'una manera santa, els laics consagren a Déu el mateix món.

La participació dels laics en el ministeri profètic del Crist i en el testimoniatge

35. El Crist, el gran Profeta que, amb el testimoniatge de la seva vida i amb el poder de la paraula va proclamar el Regne del Pare, compleix la seva missió profètica fins a la plena manifestació de la glòria, no solament per mitjà de la jerarquia que ensenya en nom seu i amb la seva potestat, sinó també per mitjà dels laics que per això els constitueix testimonis i els instrueix en el sentit de la fe i en la gràcia de la paraula (cf. Ac 2,17-18; Ap 19,10), per tal que el poder de l'Evangelí resplendeixi en la vida quotidiana, la família i la societat. Ells mateixos es mostren com a fills de la promesa, quan, forts en la fe i l'esperança, miren de treure partit del moment present (cf. Ef 5,16; Col 4,5) i esperen amb paciència la glòria futura (cf. Rm 8,25). Que no amaguin, però, aquesta esperança al fons de la seva ànima, sinó que, en una conversió contínua i en una lluita «contra els dominadors d'aquest món de tenebres, contra els esperits malignes» (Ef 6,12), l'expressin àdhuc a través de les estructures de la vida secular.

Així com els sagraments de la Nova Llei amb els quals s'alimenta la vida i l'apostolat dels fidels prefiguren un cel nou i una terra nova (cf. Ap 21,1), així els laics esdevenen autèntics anunciadors de la fe en les coses que esperem (cf. He 11,1), si a la professió de fe uneixen amb valentia una vida de fe. Aquesta evangelització, o sigui el missatge del Crist lliurat amb el testimoniatge de la vida i amb la paraula alhora, adquireix una nota específica i una particular eficàcia pel fet que es realitza dins de les condicions ordinàries de la vida en aquest món.

En aquesta missió és d'una gran estima aquell estat de vida que és santificat per un sagrament especial, és a dir, la vida matrimonial i familiar. Aquí, en aquesta gran escola, és on es fa l'aprenentatge de l'apostolat dels laics; a través d'ella la religió cristiana penetra tota la institució de la vida i la transforma cada dia més. Aquí els esposos tenen una vocació pròpia a complir: ser, l'un per l'altre i envers els fills, testimonis de la fe i de l'amor del Crist. La família cristiana proclama ben alt tan les presents virtuts del regne de Déu com l'esperança de la vida benaurada. I així, amb el seu exemple i amb el seu testimoniatge, acusa el món de pecat i il·lumina aquells qui cerquen la veritat.

Els laics, per tant, fins quan s'ocupen de coses temporals, poden i han d'exercir un influx inestimable de cara a l'evangelització del món. Perquè, si bé alguns d'ells, per manca de ministres sagrats o perquè aquests es troben impeditos sota un règim de persecució, els supleixen en alguns oficis sagrats en la mesura de les seves facultats, o encara que molts d'altres esmercin totes les seves energies en el treball apostòlic, cal, això no obstant, que tots cooperin a l'expansió i increment del Regne del Crist en aquest món. Per això convé que els seglars s'enginyin per conèixer més profundament la veritat revelada i implorin amb insistència el do de la saviesa.

La participació dels laics en les estructures humanes

36. El Crist, fet obedient fins a la mort i per això exaltat pel Pare (cf. Fl 2,8-9), va entrar a la glòria del seu regne. A ell totes les coses són sotmeses fins que Ell se sotmeti a si mateix amb tota la creació al Pare, per tal que Déu sigui tot en tots (cf. 1Co 15,27-28). Una tal potestat la va comunicar als deixebles, perquè també ells fossin afermats en una llibertat règia i amb la seva abnegació i vida santa vincessin en ells mateixos el regne del pecat (cf. Rm 6,12), i fins i tot perquè, servint el Crist també en els altres, conduïssin

amb humilitat i paciència els seus germans a aquell Rei, servir el qual és regnar. El Senyor, en efecte, vol dilatar el seu regne també valent-se dels laics, un regne de veritat i de vida, un regne de santedat i de gràcia, un regne de justícia, d'amor i de pau, on la mateixa creació serà alliberada de l'esclavitud de la corrupció per participar en la llibertat de la glòria dels fills de Déu (cf. Rm 8,21). És gran realment la promesa que es fa als deixebles, és gran la comesa que se'ls dóna: «Tot és vostre; i vosaltres sou del Crist, i el Crist, de Déu» (1Co 3,23).

Així, doncs, els fidels han de conèixer la natura íntima de totes les criatures, el seu valor i la seva ordenació a la lloança de Déu, i s'han d'ajudar els uns als altres, àdhuc per mitjà de les activitats seculares, a portar una vida més santa, de tal manera que el món s'amari de l'esperit del Crist i atenyi més eficaçment el seu bé en la justícia, l'amor i la pau. En la realització d'aquesta tasca en l'àmbit universal, els laics ocupen el lloc més important. Que amb la seva competència en els afers profans i amb la seva activitat que la gràcia del Crist interiorment eleva, concorrin, doncs, seriosament a fer que els béns creats siguin objecte de rendiment en profit de tots els homes absolutament i siguin més ben distribuïts, segons el pla del Creador i la llum projectada pel seu Verb, mitjançant el treball humà, la tècnica, la cultura; i que a la seva manera, ells, els laics, menin el món cap al progrés universal dins la llibertat humana i cristiana. D'aquesta manera, per mitjà dels membres de l'Església, el Crist il·luminarà més i més amb la seva llum tota la societat humana.

Els laics, ultra això, s'han d'unir entre ells per sanejar de tal manera les institucions i condicions de vida, si per algun costat donen peu al pecat, que totes aquestes estructures s'ajustin a les normes de justícia i afavoreixin, més que no pas impedeixin, l'exercici de les virtuts. Obrant així, impregnaran de sentit moral la cultura i la civilització. D'aquesta manera, mentre de l'una banda el camp del món es prepara més bé per a la sembra de la paraula de Déu, de l'altra banda l'Església troba de bat a bat obertes les portes per on ha d'entrar el seu missatge de pau.

Que els creients, basant-se en l'economia mateixa de la salvació, aprenguin a distingir ben bé entre els drets i els deures que els corresponen en tant que formen part de l'Església i aquells altres que tenen com a membres de la societat humana. Que procurin harmonitzar-los, convençuts que, en qualsevol afer temporal, s'han de guiar per la consciència cristiana, com sigui que cap activitat humana, ni tan sols en el pla temporal, no pot sostreure's a l'imperi de Déu. Convé molt, al nostre temps, que aquesta distinció i aquesta harmonia es transparentin al més clarament possible en la conducta dels creients, perquè la missió de l'Església pugui respondre amb més exactitud a les circumstàncies particulars del món d'avui. Perquè, així com cal reconèixer que la ciutat terrenal, sotmesa que està amb tota raó als neguits temporals, es regeix per principis propis, és just també que es rebutgi aquella doctrina malastruga que vol construir la societat prescindint en absolut de la religió i que ataca i destrueix la llibertat religiosa dels ciutadans.

La relació dels laics amb la jerarquia

37. Els laics, com tots els cristians, tenen dret a rebre abundantment dels seus pastors, els béns espirituals de l'Església, principalment els auxilis de la paraula de Déu i dels sagraments, i han d'exposar-los, amb aquella llibertat i confiança que escau als fills de Déu i germans en el Crist, les seves necessitats i els seus desigs. Segons siguin els seus coneixements, la seva competència i el seu prestigi, tenen el dret, i fins i tot de vegades el deure, de manifestar el seu parer sobre aquelles coses que afecten el bé de l'Església. Això, que es faci, si es presenta el cas, a través de les institucions establertes per

l'Església expressament per a això, i sempre amb veracitat, fortalesa i prudència, amb reverència i caritat envers aquells qui, per raó del seu ofici sagrat, ocupen el lloc del Crist. Que els laics, com tots els cristians, bo i seguint l'exemple del Crist, que amb la seva obediència fins a la mort va obrir a tots els homes el feliç camí de la llibertat dels fills de Déu, abracin amb promptitud i obediència cristiana aquelles coses que els seus Pastors, com a representants del Crist, disposen a l'Església tot actuant de mestres i governants. I no deixin d'encomanar els seus prelats a Déu en les seves oracions, ja que han de vetllar per les nostres ànimes com havent-ne de donar compte: que ho puguin fer amb goig i no pas lamentant-se (cf. He 13,17).

Que els pastors, per la seva banda, reconeixin i promoguin la dignitat i la responsabilitat dels laics dins l'Església; que es valguin de bon grat del seu prudent consell; que els encomanin confiadament tasques al servei de l'Església i que els deixin llibertat d'acció i de moviments; més, que els donin ànim perquè ells espontàniament emprenguin d'altres tasques. Que amb amor de pares considerin atentament a la llum del Crist les iniciatives, les peticions i els desigs presentats pels laics. En fi, que els Pastors reconeixin i respectin la justa llibertat a què tothom té dret dins la ciutat terrenal.

D'aquest intercanvi familiar entre laics i pastors són d'esperar molts de béns per a l'Església, ja que així s'enrobusteix en els laics el sentit de la pròpia responsabilitat, s'encomana l'entusiasme, i les energies dels laics s'ajunten més fàcilment a l'obra dels pastors. Aquests, al seu torn, ajudats per l'experiència dels laics, poden jutjar amb més claredat i precisió tant en les coses espirituals com en les temporals, talment que tota l'Església, veient-se enfortida per tots els seus membres, pugui complir amb més eficàcia la seva missió a favor de la vida del món.

Conclusió

38. Tot laic ha de ser, davant del món, un testimoni de la resurrecció i de la vida del nostre Senyor Jesús i un signe del Déu viu. Tots plegats, i cadascú per la part que li toca, han d'alimentar el món amb fruits espirituals (cf. Ga 5,22) i difondre-hi aquell esperit de què estan animats aquells pobres, humils i pacificadors que el Senyor en el seu Evangeli va proclamar benaventurats (cf. Mt 5,3-9). Dit amb un sol mot, «allò que és l'ànima en el cos, això han de ser en el món els cristians».

CAPÍTOL V. VOCACIÓ UNIVERSAL A LA SANTEDAT EN L'ESGLÉSIA

Introducció

39. El Sant Concili exposa el misteri de l'Església, que creiem santa de manera indefectible. Jesucrist, Fill de Déu, proclamat «l'únic sant» amb el Pare i l'Esperit, ha estimat l'Església com si fos la seva esposa, entregant-se Ell mateix a favor d'ella per santificar-la (cf. Ef 5,25-26), se la va unir com si fos el seu cos i la va enriquir donant-li l'Esperit Sant per a glòria de Déu. Per això en l'Església tothom, tant els qui pertanyen a la jerarquia com els pasturats per aquesta, és cridat a la santedat tal com diu l'apòstol: «La voluntat de Déu és la vostra santificació» (1Te 4,3; cf. Ef 1,4). I aquesta santedat de l'Església es manifesta i s'ha de manifestar en els fruits de la gràcia que l'Esperit produeix en els fidels; s'expressa de diverses maneres en cada persona que, edificant els altres, s'encamina a la perfecció de la caritat en el seu estat de vida, i es presenta amb la seva fesomia pròpia en la pràctica dels consells que se solen anomenar evangèlics. Aquesta pràctica dels consells, que molts cristians han fet pròpia, sota l'impuls de

l'Esperit Sant, privadament o en un estat o situació aprovat per l'Església, dóna i cal que doni en el món u testimoniatge i un exemple lluminós d'aquesta mateixa santedat.

La vocació universal a la santedat

40. El Mestre i Exemplar diví de tota perfecció, el nostre Senyor Jesús, va predicar la santedat de vida, de la qual ell mateix és la primera font i la darrera meta, a tots i a cada un dels seus deixebles, de qualsevol condició que fossin: «Sigueu perfectes com el vostre Pare celestial és perfecte» (Mt 5,48). En conseqüència, va enviar a tots l'Esperit Sant, que els moguéssin de dins estant a estimar Déu amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot l'esperit, amb tota la força (cf. Mc 12,30), i a estimar-se els uns als altres tal com el Crist els va estimar (cf. Jn 13,34; 15,12). Els seguidors del Crist, cridats per Déu i justificats en el nostre Senyor Jesús, no pels seus propis mereixements sinó per designi i gràcia d'Ell, han estat fets per la fe del baptisme veritables fills de Déu i participants de la natura divina i, per tant, de fet, sants. Cal, doncs, que aquesta santedat que van rebre la vulguin mantenir i perfeccionar després durant la vida amb l'ajuda de Déu. L'apòstol els exhorta a viure «tal com escau a sants» (Ef. 5,3) i a revestir-se, «com a escollits de Déu, sants i estimats, de sentiments de compassió, de bondat, d'humilitat, de mansuetud, de paciència» (Col 3,12) i donar fruits de l'Esperit per a la santedat (cf. Ga 5,22; Rm 6,22). Com sigui, però, que tots ensopeguem sovint (cf. Jm 3,2), tenim contínuament necessitat de la misericòrdia de Déu i hem de pregar cada dia, dient: «Perdoneu les nostres culpes» (cf. Mt 6,12; Lc 11,4).

És, doncs, evident que tots els cristians, de qualsevol estat o condició, són cridats a la plenitud de la vida cristiana i a la perfecció de l'amor, i amb aquesta santedat es promou, àdhuc en la societat temporal, un estil de vida més humà. Per aconseguir aquesta perfecció, els creients han d'esmerçar les energies que han rebut segons la mesura feta pel Crist, a fi que, seguint les seves petjades i reflectint la seva imatge, fent en tot la voluntat del Pare, es consagrin amb tota l'ànima a la glòria de Déu i al servei del proïsme. D'aquesta manera la santedat del Poble de Déu s'expandirà en fruits abundats, com ho demostra ben clar la història de l'Església amb la vida de tants sants.

L'exercici múltiple de la santedat

41. Per diferents que siguin les professions i formes de vida, és una sola la santedat que cultiven tots aquells qui són guiats per l'Esperit de Déu i que, i obeint la veu del Pare i adorant-lo en esperit i en veritat, segueixen el Crist, pobre, humil i carregat amb la creu, i així poder participar en la seva glòria. Per consegüent, tots, cada un segons els dons que haurà rebut, han d'avançar decididament pel camí d'una fe viva, la fe que desvetlla l'esperança i fa fer obres inspirades per l'amor.

Cal, en primer lloc, que els Pastors del ramat del Crist accomplixin el seu ministeri santament i amb entusiasme, amb humilitat i coratge, seguit l'exemple del summe i eternal Sacerdot, Pastor i Bisbe de les nostres ànimes; complert així, el seu ministeri serà també per a ells un mitjà excel·lent de santificació. Escollits per a la plenitud del sacerdoci, han rebut el do de la gràcia sacramental, perquè amb l'oració, l'ofertament del Sacrifici i la predicació, enmig de qualsevol preocupació i servei episcopal, exerceixin el càrrec perfecte de l'amor pastoral, no tinguin por de donar la seva vida per les ovelles i, fent-se models del ramat (cf. 1Pe 5,3), esperonin l'Església, amb el seu exemple i tot, a una sempre major santedat.

Els preveres, perquè són fets semblants a l'ordre dels bisbes, dels quals formen la corona espiritual, participen de la gràcia del seu ofici a través del Crist, etern i únic

Mitjancer. Que amb l'exercici quotidià del seu ofici, creixin, doncs, en l'amor de Déu i del proïsme, que servin el vincle de la comunió sacerdotal; que abundin en tota mena de béns espirituals i donin un testimoniatge viu de Déu a tothom, emulant aquells sacerdots que, amb el seu servei moltes vegades humil i amagat, han deixat al llarg dels segles un preclar exemple de santedat: la seva lloança perdura a l'Església de Déu. Que preguin i ofereixin el Sacrifici per la seva gent i per tot el Poble de Déu, com en tenen el deure; que tinguin consciència de l'acció que celebren i vulguin imitar el sagrament que toquen amb les mans. Lluny, aleshores, de ser-los un obstacle els neguits, perills i treballs apostòlics, que els siguin més aviat un mitjà per a pujar a una més alta santedat, tot alimentant i fonamentant la seva acció amb la freqüència de la contemplació, per tal de donar coratge a tota l'Església de Déu. Tots els preveres, i especialment aquells qui pel títol peculiar de la seva ordenació s'anomenen sacerdots diocesans, que es recordin fins a quin punt no contribuiran a la seva santificació el sincer acord i la generosa cooperació amb el seu bisbe.

També participen d'una manera peculiar de la missió i de la gràcia del suprem Sacerdot els ministres d'un ordre inferior, els diaques primerament, els quals, essent servidors dels misteris dels Crist i de l'Església, s'han de guardar purs de tot vici, i agradar a Déu i vetllar per tot en relació als altres (cf. 1Tm 3,8-10 i 12-13). Els clergues que, cridats per Déu i escollits per al seu servei, es preparen per als oficis dels ministres sota la vigilància dels pastors, tenen el deure d'adaptar les seves idees i sentiments a una elecció tan excelsa: assidus en l'oració, ardorosos en l'amor, amb el pensament posat sempre en coses veritables, rectes i reputades bones, fent totes les coses per a la glòria i l'honor de Déu. A aquests cal afegir aquells laics, escollits per Déu, que sota la crida del bisbe es lliuren totalment a les tasques apostòliques i treballen al camp del Senyor amb molt de fruit.

Els esposos i pares cristians, tot seguint el seu propi camí, cal que se sostinguin mútuament en la gràcia tot al llarg de la vida, fidels en l'amor, i que imbueixin d'ensenyances cristianes i de virtuts evangèliques els fills que tan amorosament han rebut de Déu. D'aquesta manera donen a tothom un exemple d'amor constant i generós, construeixen una germanor nascuda de la caritat, i esdevenen testimonis i cooperadors de la fecunditat de la Mare Església, significant en això, i realitzant-lo en part, aquell amor amb què el Crist va estimar la seva Esposa i es va lliurar per ella. Un exemple anàleg donen aquells l'estat dels quals és el viduatge o el celibat. També ells poden contribuir no pas poc a la santedat i a l'activitat de l'Església. Aquells altres que porten una vida de treball, sovint dur, cal que amb aquest treball humà mirin de perfeccionar-se ells mateixos, d'ajudar els seus conciutadans, de promoure el progrés de tota la societat i de la creació, però que mirin també d'imitar, amb el seu amor laboriós, el Crist, que va treballar amb les seves mans d'artesà i que segueix treballant amb el seu Pare per la salvació de tothom. Que la seva joia sigui plena d'esperança, que s'ajudin a portar-se les càrregues els uns als altres, i que amb el seu mateix treball de cada dia arribin a una més alta santedat, de caràcter apostòlic fins i tot.

Sàpiguen també que estan units d'una manera especial amb el Crist en els seus sofriments per la salvació del món aquells qui viuen oprimits per la pobresa, la malaltia, les xacres i molts altres contratemps, o pateixen persecució per la justícia, tots aquells qui el Senyor en el seu Evangeli va proclamar benaurats. A ells, «el Déu de tota gràcia que els ha cridats en el Crist a la seva glòria eterna després d'unes sofrances temporals, ell mateix els perfeccionarà, els afermarà, els fortificarà, els farà incommovibles» (1Pe 5,10).

Tots els cristians, per consegüent, en qualsevol condició de vida, professió o circumstància, i precisament per mitjà de tot això, es podran santificar de dia en dia, si

ho reben tot amb fe de la mà del Pare celestial i cooperen a la voluntat divina, manifestant així a tothom en les mateixes accions temporals l'amor amb què Déu ha estimat el món.

El camí i els mitjans de santedat

42. «Déu és amor, i el qui està en l'amor està en Déu, i Déu està en ell» (1Jn 4,16). Ara bé, Déu ha vessat el seu amor en els nostres cors per l'Esperit Sant que ens fou donat (cf. Rm 5,5); i, per tant, el do més gran i més necessari), és l'amor, amb el qual estimem Déu sobre totes les coses i el proïsme per causa d'Ell. Per tal, però, que l'amor creixi en l'ànima com una bona llavor i faci fruit, és obligació de cada fidel d'escoltar de bon grat la paraula de Déu i fer amb l'ajuda de la seva gràcia la seva voluntat, participar tot sovint en els sagraments, principalment l'Eucaristia, i en els actes de culte, aplicar-se constantment a l'oració, a la renúncia de si mateix, a un atent servei fraternal i a l'exercici de totes les virtuts. Car l'amor, com a vincle de la perfecció que és i síntesi de la llei (cf. Col 3,14; Rm 13,10), regula tots els mitjans de santificació, els informa i els condueix a terme. D'aquí ve que l'amor envers Déu i envers el proïsme és el distintiu del veritable deixeble del Crist.

D'ençà que Jesús, el Fill de Déu, va expressar el seu amor donant la seva vida per nosaltres, ningú no té un amor més gran que aquest de donar la pròpia vida per Ell i pels seus germans (cf. 1Jn 3,16; Jn 15,13). Fou justament a donar aquesta màxima expressió d'amor davant de tothom, sobretot dels perseguidors, que alguns cristians ja des dels primers temps foren cridats i seran sempre cridats. Per tant, el martiri, gràcies al qual el deixeble es fa semblant al Mestre que accepta la mort per la salvació del món, bo i conformant-se a Ell en el vessament de la seva sang, és considerat per l'Església com un do excels i la prova extrema de l'amor. I si això es concedeix a pocs, cal que tots estiguem preparats a confessar el Crist davant dels homes i a seguir-lo pel camí de la creu enmig de les persecucions que mai no manquen a l'Església. La santedat de l'Església es conrea també d'una manera especial amb els múltiples consells que el Senyor en el seu Evangeli va proposar a l'observança dels seus deixebles. Entre ells cimeja el do preciós de la gràcia divina, que el Pare concedeix a alguns (cf. Mt 19,11; 1Co 7,7), de donar-se més fàcilment només a Déu en la virginitat o en el celibat, sense dividir amb un altre el seu cor (cf. 1Co 7,32-34). Aquesta continència perfecta per causa del Regne dels cels sempre ha estat tinguda per l'Església en molta estima, com un senyal i un estímul de l'amor i una font perenne de fecunditat espiritual en el món.

L'Església considera també l'amonestament de l'apòstol, el qual, bo i incitant els fidels a l'amor, els exhorta a tenir els mateixos sentiments que tingué el Crist Jesús, el qual «s'anorrea a si mateix prenent la condició d'esclau... fent-se obedient fins a la mort» (Fl 2, 5 i 7-8) i, tot i ser ric, es féu pobre per nosaltres (cf. 2Co 8,9). I com que sempre cal que hi hagi deixebles que vulguin imitar i expressar aquest amor i aquesta humilitat del Crist, s'alegra la Mare Església que al seu si es trobin molts homes i dones que segueixin més de prop i posin més de manifest l'anorreament del Salvador, acollint la pobresa amb aquella llibertat dels fills de Déu i renunciant als seus propis volers. És ben clar que aquests se sotmeten a l'home per amor a Déu en matèria de perfecció, més enllà, doncs, d'allò a què els pugui obligar el precepte, per tal d'assemblar-se més al Crist obedient.

Així, doncs, tots els cristians són invitats –i hi estan obligats– a buscar la santedat i la perfecció del seu propi estat. Que vetllin, doncs, tots per ordenar rectament els seus sentiments, no fos que l'ús de les coses d'aquest món fet amb amor a les riqueses i no pas amb esperit de pobresa evangèlica, els impedeixi de buscar la caritat perfecta,

segons l'advertiment de l'apòstol: Els qui usen d'aquest món, que visquin com si no en fruïssin, car la figura d'aquest món passa (cf. 1Co 7,31).

CAPÍTOL VI. ELS RELIGIOSOS

La professió dels consells evangèlics en l'Església

43. Els consells evangèlics de castedat consagrada a Déu, de pobresa i d'obediència, com a fonamentats en les paraules i exemples del Senyor i recomanats pels apòstols, pares, doctors i pastors de l'Església, són un do de Déu que l'Església va rebre del Senyor i que amb la seva gràcia conserva sempre. La mateixa autoritat eclesiàstica, guiada per l'Esperit Sant, ha tingut cura d'interpretar-los, de regular-ne la pràctica i d'establir també unes formes permanents de vida nascudes d'aquesta pràctica. Ha resultat d'això que han anat creixent, talment un arbre que a partir d'una llavor caiguda del cel ha estès el seu brancatge frondós dins el camp del Senyor, moltes formes de vida solitària o cenobítica en una gran varietat de famílies, les quals es desenrotllen no sols en bé dels seus propis membres, sinó també en profit de tot el Cos del Crist. I és que aquestes famílies ofereixen als seus membres les condicions necessàries per a una major estabilitat en la seva manera de viure, una doctrina comprovada per arribar a la perfecció, una germanor en el servei del Crist, una llibertat engrandida per l'obediència, de tal manera que poden realitzar amb seguretat i guardar fidelment la seva professió religiosa, tot avançant amb cor alegre pel camí de l'amor.

Un tal estat, si es té en compte la constitució divina i jeràrquica de l'Església, no és un entremig entre la condició clerical i la laïcal, sinó que de l'una i de l'altra se senten cridats per Déu alguns cristians a fruir d'un do particular dins la vida de l'Església per ser útil així, cada un a la seva manera, a la missió salvadora de la mateixa Església.

Naturalesa i importància de l'estat religiós en l'Església

44. Pels vots, o per altres vincles sagrats semblants als vots per la seva mateixa naturalesa, el cristià s'obliga als tres consells evangèlics esmentats, donant-se així totalment a Déu, a qui estima amb extrem, amb la qual cosa es crea en la seva persona una nova i especial relació de servei i d'honor a Déu. Ja pel baptisme és mort al pecat i consagrat a Déu; però, perquè pugui aconseguir un fruit més abundant de la gràcia baptismal, tracta d'alliberar-se, amb la professió dels consells evangèlics dins l'Església, dels obstacles que poguessin apartar-lo del fervor de la caritat i de la perfecció del culte diví, i es consagra més íntimament al servei de Déu. De totes maneres, aquesta consagració serà tant més perfecta com més, en uns lligams fermes i estables, es representi el Crist unit amb vincle indissoluble a la seva Esposa, l'Església.

Ara bé, essent així que els consells evangèlics uneixen estretament els qui els practiquen amb l'Església i el seu misteri per mitjà de l'amor al qual menen la vida espiritual d'aquests cal que estigui consagrada també al bé de tota l'Església. D'aquí es deriva el deure de treballar segons les seves forces i el caràcter de la pròpia vocació, sia amb l'oració, sia també d'una manera ben activa, per implantar o enfortir en les ànimes el Regne del Crist i estendre'l arreu del món. D'aquí també que l'Església empari i fomenti l'indole pròpia dels diferents instituts religiosos.

En conseqüència, la professió dels consells evangèlics se'ns presenta com un signe que pot i ha d'atreure eficaçment tots els membres de l'Església a complir amb valentia els deures de la vocació cristiana. Perquè el poble de Déu no tenint aquí baix la seva ciutat permanent sinó que va en cerca d'una de futura, l'estat religiós, que deixa més lliures de

les cures terrenals els seus seguidors, manifesta també millor a tots els creients els béns celestials presents ja en aquesta vida, dóna un testimoniatge de la nova i eterna vida que el Crist ens ha guanyat amb la seva redempció i anuncia per endavant la resurrecció futura i la glòria del regne celestial. Aquest mateix estat de vida imita més de prop i recorda contínuament dins l'Església aquella forma de vida que el Fill de Déu va escollir en venir al món per fer la voluntat del Pare i que va proposar als deixebles que el vulguin seguir. Finalment, posa en un relleu particular l'elevació del Regne de Déu per damunt de totes les coses de la terra i les seves grans exigències; demostra també a tothom la immensa grandesa del Crist gloriós i el poder infinit de l'Esperit Sant que obra meravelles dins l'Església.

Així, doncs, l'estat, l'essència del qual és la professió dels consells evangèlics, encara que no tingui res a veure amb l'estructura jeràrquica de l'Església, afecta, amb tot, indiscutiblement la seva vida i la seva santedat.

Sota l'autoritat de l'Església

45. Com que la jerarquia eclesiàstica té la missió de pasturar el Poble de Déu i de portar-lo a prats abundosos (cf. Ez 34,14), també li pertoca de reglamentar amb les seves sàvies lleis la pràctica dels consells evangèlics, que fomenten singularment la perfecció de la caritat envers Déu i el pròxim. Seguint dòcilment els impulsos de l'Esperit Sant, també es fa càrrec dels reglaments escrits per homes i dones extraordinaris, els aprova donant-los-hi autoritat després d'haver-los estructurat encara més, i apuntala amb la seva autoritat vigilant i protectora les institucions sovint fundades per a l'edificació del Cos de Jesucrist, perquè creixin i floreixin en tots els sentits d'acord amb l'esperit dels fundadors.

Per respondre més bé a les necessitats de tot el ramat del Senyor, el Papa, en virtut del seu Primat damunt de tota l'Església i mirant pel bé comú, pot eximir de la jurisdicció dels ordinaris del lloc i sotmetre a ell mateix tot sol qualsevol institut de perfecció i cada un dels seus membres. També poden ésser reservats o confiats a les pròpies autoritats patriarcals. Els religiosos, per complir les seves obligacions envers l'Església procedents de la seva forma particular de vida, han de donar als bisbes l'obediència i reverència que marquen les lleis canòniques, per llur autoritat pastoral en les esglésies particulars i perquè és necessària la unitat i la concòrdia en el treball apostòlic.

L'Església, aprovant la professió religiosa, no sols l'ha elevada a la dignitat d'estat canònic, ans encara amb la seva acció litúrgica la presenta com un estat de vida consagrat a Déu. Cal l'Església mateixa, amb l'autoritat rebuda de Déu, rep els vots dels professos, els demana a Déu ajut i gràcies amb la seva pregària pública, els encomana a Déu i els dóna la benedicció espiritual, associant llur oblació al sacrifici eucarístic.

S'ha d'estimar la professió feta per mitjà dels consells evangèlics

46. Que els religiosos posin un esment especial a fer que, per mitjà d'ells, l'Església mostri cada vegada més perfectament, a creients i no creients, el Crist, ja sigui fent oració dalt la muntanya, ja sigui anunciant el regne de Déu a les turbes, o guarint malalts i dèbils i convertint els pecadors a una vida millor, o beneint els infants i fent bé a tothom, sempre, però, obedient a la voluntat del Pare que el va enviar. Que tots, en fi, tinguin ben present que la professió dels consells evangèlics, encara que comporta la renúncia d'uns béns que sens dubte són molt d'estimar, així i tot no posa traves al veritable desenvolupament de la persona humana, sinó que per la seva mateixa naturalesa l'afavoreix en gran manera. Perquè els consells evangèlics, abraçats

voluntàriament seguint la vocació personal de cadascú, ajuden no pas poc a la purificació del cor i a la llibertat d'esperit, estimulen contínuament l'ardor de l'amor i sobretot, com ho demostra l'exemple de tants sants fundadors, tenen la virtut de conformar l'home cristià a l'estil de vida virginal i pobra que es va escollir per a ell el Crist Senyor nostre i va abraçar la seva Mare Verge. Ni es pensi ningú que els religiosos, per la seva consagració, es desenten de la humanitat o es fan inútils a la ciutat terrenal. Perquè, encara que de vegades no es palpi la seva presència explícita enmig dels seus coetanis, nogensmenys els tenen presents d'una manera més íntima en les entranyes del Crist i cooperen amb ells espiritualment a fi que la construcció de la ciutat temporal es fonamenti sempre en Déu i a Ell vagi encaminada, no fos que treballin endebades els seus constructors. És per això que ara, aquest Concili confirma i lloa aquells homes i dones, germans i germanes, que als monestirs, a les escoles i hospitals o a les missions, il·lustren l'Esposa del Crist amb la seva constant i humil fidelitat, la seva consagració, i presten generosament a tot home els serveis més variats.

Conclusió

47. Tothom, doncs, qui hagi estat cridat a professar els consells, que tingui un gran delit de perseverar i excel·lir en aquella vocació a què Déu l'ha cridat, a fi que augmenti la santedat de l'Església i es doni la més gran glòria a la Trinitat una i indivisa, la qual, en el Crist i pel Crist, és la font i l'origen de tota santedat.

CAPÍTOL VII. L'ASPECTE ESCATOLÒGIC DE L'ESGLÉSIA PEREGRINA I LA SEVA UNIÓ AMB L'ESGLÉSIA DEL CEL

L'aspecte escatològic de la nostra vocació en l'Església

48. L'Església a la qual som tots cridats en el Crist Jesús i dins la qual, per la gràcia de Déu, arribem a la santedat, tan sols atenyerà la seva plena perfecció a la glòria del cel, quan arribi el temps de la restauració universal (Ac 3,21) i, juntament amb la humanitat, serà també perfectament renovat en el Crist l'univers, el qual es troba íntimament unit amb l'home i per ell ateny el seu fi (cf. Ef 1,10, Col 1,20, 2Pe 3,10-13).

El Crist, un cop enlairat de terra, atragué tothom cap a Ell (cf. Jn 12,32); ressuscitat d'entre els morts (cf. Rm 6,9), va enviar el seu Esperit vivificador sobre els deixebles i per Ell va constituir el seu Cos, que és l'Església, com a sagrament universal de salvació; assegut a la dreta del Pare, actua incessantment en aquest món a fi de portar els homes a l'Església i per ella unir-los més estretament i, nodrint-los amb el seu propi Cos i Sang, fer-los participants de la seva vida gloriosa. Així, doncs, la restauració promesa que esperem ja va començar amb el Crist, és portada més enllà amb la vinguda de l'Esperit Sant i continua per Ell en l'Església, en la qual per la fe som instruïts també sobre el sentit de la nostra vida temporal, mentre amb l'esperança dels béns futurs portem a terme l'obra que el Pare ens ha confiat en aquest món i realitzem la nostra salvació (cf. Fl 2,12).

És, doncs, en nosaltres que els segles s'encaminen ja al seu terme (cf. 1Co 10,11), i el renovellament del món està irrevocablement decretat i en realitat comença a realitzar-se d'alguna manera en aquest món, pel fet que l'Església ja en aquesta terra es troba revestida d'una santedat, imperfecta, sí, però autèntica. Mentre, però, no hi hagi un cel nou i una terra nova on faci estada la santedat perfecta (cf. 2Pe 3,13), l'Església, en els seus sacraments i les institucions, que pertanyen al temps present, porta la figura

d'aquest món que passa, i ella mateixa sojorna enmig de la creació que gemega i pateix dolors de part fins ara i espera la revelació dels fills de Déu (cf. Rm 8,19-22).

Units, doncs, al Crist dins l'Església i segellats amb l'Esperit Sant, «que constitueix les arres de la nostra herència» (Ef 1,14), som anomenats fills de Déu, i, de fet, ho som (cf. 1Jn 3,1), però encara no hem estat manifestats amb el Crist en plena glòria (cf. Col 3,4), en la qual serem semblants a Déu perquè el veurem tal com és (cf. Jn 3,2). Per tant, «mentre vivim com a emigrats en el cos, ens trobem lluny del Senyor» (2Co 5,6), i per bé que tenim les primícies de l'Esperit, gemeguem en nosaltres mateixos (cf. Rm 8,23) i anhelem d'estar amb el Crist (cf. Fl 1,23). Aquest mateix amor ens obliga a viure més i més per Aquell qui morí i ressuscità per nosaltres (cf. 2Co 5,15). Per això tenim l'ambició de ser-li plaents en tot (cf. 2Co 5,9) i anem revestits de l'armadura de Déu per poder resistir contra les insídies del diable i aguantar fermes al dia dolent (cf. Ef 6,11-13). I com que no sabem el dia ni l'hora, cal que vigilem constantment, conforme a l'advertiment del Senyor, perquè un cop acabada l'única vida terrenal que tenim (cf. He 9,27), meresquem entrar amb Ell a les noces i ser comptats entre els elegits (cf. Mt 25,31-46), i no pas, com el servent dolent i peresós de la paràbola (cf. 25,26), ser llançats al foc etern (cf. Mt 25,41), a les tenebres de fora, «on hi haurà els plors i els cruixits de dents» (Mt 22,13 i 25,30). En efecte, abans de regnar amb el Crist gloriós, «tots nosaltres hem de comparèixer davant el tribunal del Crist, a fi que cadascun rebi el que ha merescut vivint en el cos, segons el que va obrar, sigui bé, sigui mai» (2Co 5,10); i a la fi del món sortirà tothom dels seus sepulcres: «els qui hauran fet el bé, per ressuscitar a la vida; els qui hauran comès el mal, per ressuscitar condemnats» (Jn 5,29; cf. Mt 25,46). Tenint, doncs, per cert que «els sofriments del temps present no són proporcionats a la glòria que s'ha de revelar en nosaltres» (Rm 8,18; cf. 2Tm 2,11-12), plens de fe «estem en expectació de la benaurada esperança i de la manifestació de la glòria del gran Déu i Salvador nostre Jesucrist» (Tt 2,13), que «transformarà el nostre pobre cos per fer-lo conforme al seu cos gloriós» (Fl 3,21) i que vindrà «a ser glorificat en els seus sants i admirat en tots aquells qui hauran cregut» (2Te 1,10).

La comunió de l'Església celestial amb l'Església peregrina

49. Fins que el Senyor tomi majestuós i tots els Àngels amb Ell (cf. Mt, 25,31) i un cop destruïda la mort, totes les coses li siguin sotmeses (cf. 1Co 15,26-27), alguns dels seus deixebles peregrinen en aquest món, d'altres es purifiquen després de morts, i d'altres són glorificats intuïnt «clarament el mateix Déu u i tri, tal com és»; però tots, en grau i maneres diverses, participem en la mateixa caritat de Déu i del pròxim i cantem al nostre Déu el mateix himne de glòria. Perquè tots els qui són del Crist i tenen el seu Esperit s'agrupen formant una única Església i en Ell estan units els uns als altres (cf. Ef 4,16). Per tant, no es trenca pas la unió dels vianants amb els germans que moriren en pau amb el Crist, ans tal com diu la fe perenne de l'Església s'enforteix encara per la comunicació de béns espirituals. Car pel fet que els del cel estan més íntimament units amb Jesucrist, enforteixen tota l'Església en la santetat, ennobleixen el culte que ella dóna a Déu ací en la terra i contribueixen de moltes maneres a edificar-la més (cf. 1Co i 2,12-27). Perquè havent entrat a la pàtria i essent presents davant del Senyor (cf. 2Co 5,8) no paren d'intercedir a través d'Ell, amb Ell i en Ell davant del Pare a favor nostre presentant-li els mèrits que obtingueren ací en la terra gràcies a l'únic Mitjancer de Déu i els homes, Jesucrist (1Tm 2,5), quan servien Déu en tot i completaven el que manca als sofriments de Jesucrist en la seva carn a favor del seu Cos, que és l'Església (cf. Col 1,24). L'ur sol·licitud fraternal ajuda molt la nostra feblesa.

El tracte de l'Església peregrina amb l'Església celestial

50. Tenint ben present aquesta intercomunicació de tot el Cos místic de Jesucrist, l'Església dels pelegrins des dels primers segles de la religió cristiana es va dedicar amb gran pietat a fer memòria dels difunts i «com que el pensament de pregar pels difunts perquè siguin alliberats dels seus pecats és sant i saludable» (2Ma 12,46), també els va oferir sufragis. A més l'Església sempre va creure que els apòstols i els màrtirs del Crist, que havien donat la prova màxima de fe i de caritat vessant la seva sang, estaven més fortament units amb nosaltres, els venerà d'una manera particular associant-los a la Benaurada Verge Maria i als Sants Àngels i va implorar piadosament l'auxili de llur intercessió. De seguida s'hi afegiren també aquells que havien imitat més de prop la virginitat i la pobresa de Jesucrist i a l'últim tots els qui eren dignes de la devoció i imitació dels fidels a causa d'un exercici esplendorós de les virtuts cristianes o de carismes sobrenaturals.

Mentre contemplem la vida d'aquells que han seguit fidelment el Crist, sentim nous impulsos per cercar la ciutat «futura» (cf. He 13,14 i 11,10) i aprenem el camí més segur per poder arribar entre els canvis del món, en l'estat i condició propis de cadascú, a la unió perfecta amb Jesucrist, que és santetat. En la vida d'aquells que, participant de la mateixa humanitat que nosaltres, es transformen amb més perfecció en imatges de Jesucrist (cf. 2Co 8,18), Déu manifesta tangiblement als homes la seva presència i fesomia. Ens parla a través d'ells i ens dóna un senyal del seu Regnat cap al qual ens sentim fortament impulsats per aquest estol de testimonis al nostre voltant (cf. He 12,1) i per una tal garantia de la veritat de l'Evangelí.

Però no venerem pas la memòria dels sants únicament per raó de l'exemple sinó principalment perquè la unió de tota l'Església en l'Esperit Sant s'enforteixi per l'exercici de la caritat fraterna (cf. Ef 4,1-6), perquè així com la comunió cristiana entre els pelegrins ens acosta més a Jesucrist, la unió amb els sants també ens uneix amb Jesucrist, del qual com de la Font i el Cap, prové tota la gràcia i la vida del mateix Poble de Déu. És, doncs, molt convenient que estimem aquests amics i cohereus de Jesucrist, que també són germans nostres i benefactors excelsos, que donem gràcies a Déu a causa d'ells, que «els invoquem humilment i ens acollim a llurs oracions, ajut i auxili per a obtenir beneficis de Déu per mitjà del seu Fill Jesucrist, que és l'únic Salvador i Redemptor nostre. Perquè tot testimoni genuí d'estimació que nosaltres presentem als sants, d'ell mateix s'encamina i acaba en Jesucrist que és «corona de tots els sants» i per mitjà d'Ell en Déu, que és meravellós en els seus sants i és exalçat en ells.

La nostra unió amb l'Església celestial es realitza de la manera més excel·lent quan celebrem plegats amb exultació conjunta la lloança de la majestat divina, sobretot en la sagrada litúrgia en la qual la virtut de l'Esperit Sant actua sobre nosaltres per mitjà de signes sacramentals, i quan tots els qui hem estat redimits i reunits en una única Església per la sang de Jesucrist (cf. Ap 5,9) qualsevol que sigui la nostra tribu i llengua, el nostre poble i nació, exalcem el Déu u i tri amb un únic càntic de lloança. Per això, quan celebrem el sacrifici eucarístic ens associem tant com és possible al culte de l'Església celestial comunicant-nos i venerant la memòria principalment de la gloriosa sempre Verge Maria i també de Sant Josep, dels sants apòstols i màrtirs i de tots els sants.

Disposicions pastorals establertes pel Concili

51. Aquest Sant Concili accepta amb gran pietat la fe venerable dels nostres passats sobre la unió vital amb els germans que ja són a la glòria del cel o es purifiquen després

de la mort, i torna a proposar els decrets dels Sants Concilis segon de Nicea, de Florència i de Trento. Però, guiat per la seva sol·licitud pastoral també exhorta tots els qui pertoca que s'esforcin a treure i corregir els abusos, excessos o bé defectes que s'hagin pogut introduir çà i lla i que ho restaurin tot per a major glòria de Jesucrist i de Déu. Per això ensenyaran els fidels que l'autèntic culte dels sants no consisteix pas tant en la multiplicitat dels actes exteriors com en la intensitat del nostre amor actiu, a través del qual cerquem, per al major bé nostre i de l'Església, «en el tracte amb els sants, l'exemple, en la intercomunicació, la unió i en la intercessió, l'ajut». D'altra banda, diran als fidels que el nostre tracte amb els sants, mentre es realitzi a la plena llum de la fe, no rebaixa pas de cap manera el culte l'autèntic, ofert al Pare per Jesucrist en l'Esperit, ans al contrari, l'enriqueix més encara.

Tots els qui som fills de Déu i constituïm una única família en Jesucrist (cf. He 3,6), responem plegats a la vocació íntima de l'Església i participem, pregustant-la, en la litúrgia de la glòria plena, quan intercomuniquem els uns amb els altres en la mútua caritat i en la lloança única a la Trinitat Santíssima. Quan Jesucrist es manifestarà i hi haurà la resurrecció gloriosa dels morts, la glòria de Déu il·luminarà la ciutat celestial i el seu llum serà l'Anyell (cf. Ap 21,24). Aleshores tota l'Església dels sants, en la suprema benaurança de l'amor, adorarà Déu i «l'Anyell que s'ha immolat» (Ap 5,12), proclamant amb una sola veu: «Al qui seu en el tron i a l'Anyell: benedicció i honor i glòria i poder pels segles dels segles» (Ap 5,13-14).

CAPÍTOL VIII. LA BENAURADA VERGE MARIA, MARE DE DÉU EN EL MISTERI DE CRIST I DE L'ESGLÉSIA

I. Proemi

La Verge Maria en el misteri de Crist

52. Déu benigníssim i sapientíssim, volent dur a terme la redempció del món, «quan arribà la plenitud del temps, va enviar el seu Fill, nascut de dona,... perquè rebéssim la filiació» (Ga 4,4). «El qual per nosaltres, els homes, i per la nostra salvació, davallà del cel i, per obra de l'Esperit Sant, s'encarnà de la Verge Maria». Aquest misteri diví de salvació se'ns revela i va prolongant-se en l'Església, que el Senyor va instituir perquè fos el seu Cos, i en la qual els creients, adherits al Crist com a cap i units en una mateixa comunió amb tots els seus sants, cal també que venerin la memòria «primerament de la gloriosa sempre Verge Maria, Mare de Déu i del nostre Senyor Jesucrist».

La Verge Maria i l'Església

53. En efecte, la Verge Maria, que arran de l'anunciació de l'Àngel acollí el Verb de Déu en el seu cor i en el seu cos i així va portar la Vida al món, és reconeguda i honorada com a autèntica Mare de Déu Redemptor, redimida en atenció als mèrits del seu Fill d'una manera més sublim i unida a Ell amb un lligam estret i indissoluble, és ennoblida amb aquesta màxima prerrogativa i dignitat per tal que sigui l'engendradora del seu Fill, i, per tant, la filla predilecta del Pare i el temple de l'Esperit Sant. Aquest altíssim privilegi fa que sobrepuigi de molt totes les altres criatures, del cel i de la terra, tament, però, que es troba unida a tots els homes del llinatge d'Adam que s'han de salvar, més encara, «esdevé literalment mare dels membres de Crist... ja que, empesa per l'amor, ha col·laborat en el fet que els creients, membres d'aquest Cap, neixin dins l'Església». És per això que fins i tot és saludada com un membre supereminent i

enterament singular de l'Església, i també com el seu més bell tipus i espill en la fe i en la caritat, i que l'Església catòlica, guiada per l'Esperit Sant, l'honra com a mare amantíssima amb el més filial afecte.

L'intent del Concili

54. Per aquesta raó el sacrosant Sínode general, en exposar la doctrina de l'Església, en la qual el diví Redemptor realitza la salvació, no té cap més propòsit que el de projectar llum, sia entorn del paper de la Verge Maria en el misteri del Verb encarnat i del Cos Místic, sia entorn dels deures dels homes redimits envers Ella, la mare del Crist i la mare dels homes, dels creients especialment. No té, però, la intenció de proposar una doctrina completa sobre Maria ni de dirimir les qüestions que la investigació dels teòlegs no ha posat encara en plena llum. Queden, doncs, en peu les opinions que a les escoles catòliques es proposen lliurement d'Aquella que a la Santa Església ocupa, després del Crist el lloc més elevat i molt pròxim a nosaltres.

II. Funció de la Verge Maria en l'economia de la salvació

La Mare del Messies en l'Antic Testament

55. Les pàgines sagrades del vell i del nou Testament i la venerable Tradició ensenyen cada cop més clarament i ens posen davant la vista el paper de la Mare del Salvador en l'economia de la salvació. Així, els llibres de l'Antic Testament descriuen la història de la salvació amb la qual es va preparant a poc a poc la vinguda del Crist al món. Compresos a la llum de la plena revelació ulterior i tal com s'interpreten a l'Església, aquests documents més remots donen a conèixer cada vegada amb més claredat la figura de la dona, mare del Redemptor. Aquesta, si es té en compte això, ja s'esbossa profèticament en la promesa, feta als primers pares caiguts en el pecat, de la victòria sobre el serpent (cf. Gn 3,15). Semblantment, aquesta és la Verge que concebrà i infantarà un Fill que s'anomenarà Emmanuel (cf. Is 7,14; cf. Mi 5,2-3; Mt 1,22-23). Es ella la qui excel·leix entre els petits i pobres de Jahvè, que esperen confiadament i reben d'Ella salvació. Finalment, amb ella, l'excelsa Filla de Sió, després d'esperar llargament la realització de la promesa s'arriba al centre dels temps i s'instaura una nova economia, llavors que el Fill de Déu n'assumeix la natura humana a fi d'alliberar l'home del pecat amb la santedat humano-divina de la seva carn.

Maria en l'Anunciació

56. El Pare de les misericòrdies volgué, però, que l'acceptació per part de la mare predestinada precedís l'encarnació, perquè, així com la dona havia contribuït a la mort, així també contribuís a la vida. Això és veritat en grau supereminent de la Mare de Jesús, la qual donà a la llum per al món la mateixa Vida, renovadora de totes les coses, i fou enriquida de Déu per endavant amb aquells privilegis que esqueien a una funció tan alta. No és gens estrany, doncs, que entre el Sants Pares s'hagués estès el costum d'anomenar-la tota santa i exempta de la més petita màcula de pecat, com a nova criatura plasmada, afaiçonada, per l'Esperit Sant. Dotada d'una santedat de tot singular des del primer moment de la seva concepció, la Verge natzarena per ordre de Déu és saludada de l'àngel missatger com a plena de gràcia (cf. Lc 1,28), i ella respon al missatger celestial: «Heus aquí l'esclava del Senyor; que es faci en mi segons la teva paraula» (Lc 1,38). Així Maria, la filla d'Adam, assentint a la paraula divina esdevingué

la Mare de Jesús, i abraçant la voluntat salvadora de Déu amb tot el cor i sense cap nosa de pecat, s'oferí totalment ella mateixa, com a esclava del Senyor, per a la persona i l'obra del seu Fill; això és, amb Ell i en dependència d'Ell, i per la gràcia de Déu que tot ho pot, es posà al servei del misteri de la redempció. És, doncs, amb raó que els Sants Pares consideren Maria no com estant al servei de Déu d'una manera merament passiva, sinó cooperant al salvament de la humanitat amb fe i obediència lliures. «Obeint –com diu Sant Ireneu– esdevingué causa de salvament, tant per a ella com per a tot el gènere humà». D'aquí ve que no pocs antics Pares, quan ensenyen, es complauen a afirmar que «l'embull produït per la desobediència d'Eva fou desfet per l'obediència de Maria; que allò que la verge Eva va lligar per no haver cregut, ho deslliga la verge Maria perquè va creure», i així, comparant-la amb Eva, anomenen Maria «Mare dels vivents» i diuen tot sovint que «si Eva ens va dur la mort, Maria ens va dur la vida».

La Verge Maria i l'Infant Jesús

57. Aquesta unió de la Mare amb el Fill en l'obra de la salvació es fa palesa des de la concepció virginal del Crist fins a la seva mort. Primerament quan, anant-se'n Maria corrents a visitar Elisabet, aquesta la va proclamar benaurada per haver cregut en la salvació promesa i el precursor saltà d'entusiasme a les entranyes de sa mare (cf. Lc 1,41-45); o quan en el naixement la Mare de Déu mostra tota contenta als pastors i als Mags el seu Fill primogènit, el qual no perjudicà la seva integritat virginal, sinó que la consagrà. I quan al temple, tot fent l'ofrena prescrita per als pobres, el presentà al Senyor, va sentir com Simeó profetitzava que el Fill seria tot alhora una senyera que trobaria contradicció i una espasa que traspassaria el cor de sa mare, per tal que així es descobrissin els més profunds destins de moltes vides (cf. Lc 2,34-35). Perdut de vista l'infant Jesús i buscat ansiosament, els seus pares el trobaren al temple esmerçant-se en els afers del seu Pare; i no van comprendre les paraules que els va dir el seu Fill. Però Maria conservava en el seu cor, bo i rumiant-les, totes aquestes coses (cf. Lc 2,41-51).

La Verge Maria en el ministeri públic de Jesús

58. Durant la vida pública de Jesús, la seva Mare pren un relleu assenyalat, començant evidentment per les noces de Canà de la Galilea, on, moguda a compassió, promou amb la seva intervenció l'arrencada dels miracles messiànics de Jesús (cf. Jn 2,1-11). En el transcurs de la seva predicació acollí les paraules amb què el Fill, posant el Regne per damunt de les raons i lligams de la carn i de la sang, va proclamar benaurats els qui escoltaven i guardaven la paraula de Déu, com ella feia fidelment (cf. Mc 3,35 par.; Lc 11,27-28; cf. Lc 2,19 i 51). Així, encara, progressà en el camí de la fe i mantingué fidelment la seva unió amb el Fill fins a la creu, on, no sense un disseny exprés de Déu, s'estava, compartia l'atroç sofriment del seu Unigènit i prenia part amb cor de mare en el seu sacrifici, consentint plena d'amor en la immolació de la víctima que ella havia engendrat; i finalment fou donada com a mare al deixeble amb aquestes paraules del mateix Jesucrist morint a la creu: «Dona, aquí tens el teu fill» (cf. Jn 19,26-27).

La Verge Maria després de l'Ascensió del Senyor

59. I, com plagués a Déu de no fer públic el sagrament de la salvació humana abans d'abocar l'Esperit promès pel Crist, veiem els apòstols abans del dia de la Pentecosta «aplicant-se unànimement a l'oració, amb les dones i Maria, la mare de Jesús, i amb els germans d'Ell» (Ac 1,14), com també Maria implorant amb els seus precés el do d'aquell

Esperit que a l'Anunciació ja l'havia coberta amb la seva ombra. Finalment, la Verge Immaculada, que havia estat preservada de qualsevol esquitx del pecat original, acabat el curs de la vida terrenal fou emportada amb cos i ànima vers la glòria del cel i exaltada per Déu en qualitat de Reina de l'univers, perquè tingués una més plena semblança amb el seu Fill, Senyor de senyors (cf. Ap 19,16) i vencedor del pecat i de la mort.

III. La Verge Maria i l'Església

Maria, esclava del Senyor, en l'obra de la redempció

60. L'apòstol ens diu que el nostre mitjancer és únic: «Déu és únic i únic és el mitjancer de Déu i els homes, l'home Crist Jesús, que s'entregà en rescat per tothom» (1Tm 2,5-6). L'ofici maternal de Maria envers els homes no disminueix de cap manera ni enfosqueix l'única mediació de Jesucrist, ans en manifesta la virtut. Perquè tot l'influx saludable de la Verge Maria sobre els homes no neix de la mateixa necessitat de les coses sinó del beneplàcit diví i de la sobreabundància dels mèrits de Jesucrist, es basa en la seva mediació, en depèn de manera absoluta i rep d'ella tota la seva força; i no destorba pas sinó que afavoreix la unió immediata dels fidels amb Jesucrist.

a) En la seva vida mortal

61. La Verge Maria, predestinada des de tota l'eternitat conjuntament amb l'encarnació del Verb diví per a ser Mare de Déu, per designi de la divina Providència fou en aquest món mare excelsa del diví Redemptor, col·laboradora molt més generosa que els altres i esclava humil del Senyor. Concebent el Crist, engendrant-lo, alimentant-lo, presentant-lo al Pare en el temple, patint amb el seu Fill que moria en la creu, col·laborà d'una manera totalment singular a l'obra del Salvador amb obediència, fe, esperança i caritat fervent, per restablir la vida sobrenatural de les ànimes. Per això s'és feta la nostra mare en l'ordre de la gràcia.

b) En el cel

62. Aquesta maternitat de Maria en l'ordre de la gràcia perdura constantment des del consentiment que, portada per la fe, donà en l'Anunciació i que va mantenir sense defallença sota la creu, fins al coronament etern de tots els escollits. I és que Assumpta al cel no ha deixat estar aquest ofici de salvació, ans amb la seva intercessió múltiple continua procurant-nos els dons de la salvació eterna. Amb la seva caritat maternal té cura dels germans del seu Fill que encara peregrinen i es troben en perills i angoixes, fins que arribin a la pàtria de la felicitat. Per això la Verge Maria és invocada en l'Església amb els títols d'Advocada, Auxiliadora, Ajuda, Mitjancera. I això s'ha d'entendre en el sentit de no traure ni afegir res a la dignitat i eficàcia de l'únic Mitjancer, Jesucrist.

Perquè cap criatura no es pot igualar mai amb el Verb encarnat i Redemptor, però així com del sacerdoci del Crist en participen de moltes maneres els ministres i el poble fidel, i així com la bondat única de Déu es difon realment en les criatures de maneres diverses, igualment l'única mediació del Redemptor no exclou ans fa néixer en les criatures una cooperació diversament participada provinent de la mateixa font.

I l'Església no dubta a confessar aquest ofici subordinat de Maria, l'experimenta constantment i l'encomana al cor dels fidels, perquè amb aquesta ajuda materna s'uneixin més íntimament al Mitjancer i Salvador.

Maria, figura de l'Església com a Verge i Mare

a) Maria, Verge i Mare

63. Pel do i l'ofici de la maternitat divina, que la uneix amb el Fill Redemptor, i per les seves gràcies i dons singulars, la Verge Maria és íntimament unida amb l'Església: la Mare de Déu és figura de l'Església, cosa que ja ensenyava sant Ambrós, en l'ordre de la fe, de la caritat i de la unió perfecta amb Jesucrist. En el misteri de l'Església, que amb raó és anomenada mare i verge, la Benaurada Verge Maria va passar al davant perquè de manera eminent i singular fou exemple de verge i mare. Car d'una banda, creient i obeint engendrà en aquest món el mateix Fill del Pare, sense conèixer home, coberta amb l'ombra de l'Esperit Sant, com nova Eva que, no tarada per cap dubte, donà fe no pas a la serp antiga sinó a l'ambaixada de Déu. I va infantar un Fill que Déu constituí primogènit entre molts germans (Rm 8,20), que són els fidels, al naixement i educació dels quals ella ha col·laborat amb amor maternal.

b) L'Església, verge i mare

64. Però l'Església, contemplant la seva santedat misteriosa, imitant la seva caritat i complint fidelment la voluntat del Pare, també esdevé mare per la paraula de Déu rebuda amb fe; perquè engendra per a la vida nova i immortal, per mitjà de la predicació i del baptisme, els fills concebuts de l'Esperit Sant i nascuts de Déu. També ella és verge, que guarda íntegra i pura la fidelitat donada al seu Espòs i imitant la mare del seu Senyor, conserva virginal per la gràcia de l'Esperit Sant, una fe íntegra, una esperança sòlida i una caritat sincera.

L'Església ha d'imitar les virtuts de Maria

65. Però mentre l'Església ja ha arribat en la Verge Santíssima a la perfecció en què no hi ha taca ni arruga (cf. Ef 5,27), els cristians encara s'esforcen a ser més sants vencent el pecat; i per això alcen els ulls a Maria, que és model lluminós de virtut per a tota la comunitat cristiana. L'Església, meditant sobre Ella i contemplant-la a la llum del Verb fet home, entra amb veneració més endins del misteri suprem de l'encarnació i es va assemblant més i més al seu Espòs. I és que Maria, introduïda al cor de la història de la salvació, d'alguna manera recull en ella i escampa la resplendor dels grans misteris de la fe, quan és honorada i predicada porta els fidels cap al seu Fill, cap al seu sacrifici i cap a l'amor del Pare. I l'Església, perseguint la glòria del Crist, es fa més semblant a la seva excelsa figura, quan progressa constantment en la fe, l'esperança i la caritat i cerca i accepta en tot la voluntat divina. D'ací ve que l'Església, fins i tot en la seva actuació apostòlica, s'emmiralla amb raó en l'engendradora del Crist, el qual fou concebut per obra de l'Esperit Sant i nasqué de la Verge per néixer i créixer també valent-se de l'Església en el cor dels fidels. Aquesta Verge, durant la seva vida, fou exemple d'aquell afecte matern del quan han de ser animats tots els qui col·laboren en la missió apostòlica de l'Església per a la regeneració dels homes.

IV. El culte de la Verge Maria en l'Església

Natura i fonament del culte

66. Maria, exalçada per la gràcia de Déu més amunt de tots els àngels i homes després del Fill, tal com pertoca a la santíssima Mare de Déu, que ha intervingut en els misteris del Crist, rep amb raó un culte especial de part de l'Església. Des dels temps més antics, la Verge Maria és honorada amb el títol de «Mare de Déu» i els fidels en tots els seus perills i necessitats s'acullen, invocant-la, sota la seva protecció. Sobretot des del Concili d'Efes el culte del Poble de Déu a Maria va créixer de forma admirable en la veneració i l'amor, en la invocació i la imitació, complint les seves paraules profètiques: «Totes les generacions em diran benaurada perquè el Totpoderós obra en mi meravelles» (Lc 1,48). Aquest culte, tal com ha existit sempre en l'Església, tot i ser absolutament especial, es diferencia essencialment del culte d'adoració que es tributa al Verb encarnat igual que al Pare i a l'Esperit Sant i el fomenta de manera extraordinària. Les formes diverses de pietat envers la Mare de Déu, aprovades per l'Església a l'interior de la doctrina sana i ortodoxa tenint en compte les circumstàncies de temps i llocs i el caràcter i el tarannà dels fidels, contribueixen que honorant la Mare també es conegui, s'estimi i es glorifiqui el Fill, per mitjà del qual fou creat l'univers (cf. Col 1,15-16) i en qui l'etern Pare ha volgut que hi habités la plenitud total (Col 1,19), i es compleixin els seus manaments.

L'Esperit de la predicació i del culte

67. Aquesta doctrina catòlica, el sacrosant Concili l'ensenya amb tota intenció, i ensems exhorta tots els fills de l'Església a fomentar generosament el culte, sobretot litúrgic, a la Santa Verge, a tenir en gran estima les pràctiques i els exercicis de pietat marians que en el curs dels segles han estat recomanats pel Magisteri, i a guardar religiosament el que en temps passats ha estat preceptuat respecte del culte a les imatges del Crist, la Santa Verge i els Sants. Als teòlegs i predicadors de la paraula de Déu recomana instantment que, quan exposin la dignitat singular de la Mare de Déu, s'abstinguin amb tota cura tant de tota falsa hipèrbole com d'una excessiva estretor d'esperit. Que conreant, sota el guiatge del Magisteri, l'estudi de la Sagrada Escriptura, dels Sants Pares, Doctors i Litúrgies de l'Església, il·lustrin com cal els oficis i privilegis de la santa Verge, els quals sempre guarden relació amb el Crist, origen de tota veritat, santedat i pietat. Que bandegin diligentment tot allò que en fets o en paraules pugui induir a error respecte de la veritable doctrina de l'Església els germans desunits o qualsevol altres. Que finalment recordin tots els creients que la veritable devoció no consisteix ni en un afecte estèril i transitori ni en una certa vana credulitat, sinó que procedeix d'una fe autèntica, per la qual som emmenats a reconèixer l'excel·lència de la Mare de Déu i incitats a un amor filial a la nostra Mare i a imitar-ne les virtuts.

V. Maria, senyal de l'esperança certa i del consol per a la peregrinació del poble de Déu

La Verge Maria i la unitat dels cristians

68. Mentrestant la Mare de Jesús, igual com glorificada en cos i ànima al cel és figura i començament de l'Església que s'ha de perfeccionar en el segle futur, de manera semblant brilla en aquest món, fins que arribi el dia del Senyor (cf. 2Pe 3,10), com senyal d'esperança segura i de consol per a la peregrinació del poble de Déu.

La Verge Maria i la unitat dels cristians

69. Aquest Sant Concili veu amb goig i consol que entre els germans separats no manquen els qui donen l'honor adient a la Mare del Senyor i Salvador, en particular entre els orientals, que s'entreguen amb fervor i devoció al culte de la sempre Verge Mare de Déu. Tots els fidels han de fer oració constant a la Mare de Déu i Mare dels homes perquè Ella, que va protegir amb les seves pregàries els primers temps de l'Església, també ara, exalçada damunt de tots els sants i àngels, intercedeixi en Comunió amb tots els Sants davant del seu Fill fins que tots els pobles, tant els ja cristians com els que encara no coneixen el Salvador, s'apleguin feliçment amb pau i concòrdia en l'únic Poble de Déu, per a glòria de la santíssima i única Trinitat.

* * *

Totes i cada una de les coses dites en aquesta Constitució dogmàtica han plagut als Pares. I Nós, amb l'autoritat apostòlica que ens ha donat Jesucrist, juntament amb els Venerables Pares ho aprovem, decretem i establim en l'Esperit Sant i manem de promulgar per a glòria de Déu el que s'ha establert col·legialment.

A Sant Pere de Roma, dia 21 de novembre de 1964

Jo, Pau, bisbe de l'Església Catòlica

[Segueixen les altres signatures]